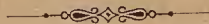

Սանեի բերազգրվայի ձենապը Շհրիյառուզմասա Մհմա-
լիբ Մահրուսի Շահանէնն հեր քեռէյմէս հեր Ֆենն ու
սան'աքսա հուսուլա կէլէն բերազգրի Ֆիվկէլ սէ մահգա Հա-
միի միւսվիբի եկեանէ Թանսար Գերիմ իւտէ եմ Բաթեանըմըզ
Էմէնէլմըզ Հազրէթիբնին ամալը Հիւմայուղարը իլէ միւրէ-
նասիպ պուլմնըզը պէսինի սիր։ Մհմէքիմիբզէ մագհարը
բերազգր վէ բկվան օլան իբէ պեռնէնիլիկի քալի պու միյսն-
սա քալիլ սիր։ Ֆիլիազըզա էլէկվմ պեռնէնիլի սահայի բե-
րազգր իւզերնէս սիրաթլս քալը մհասն իքմէքէսիր։ Էսա-
սէն միւնայիթ վէ մահաուլար օլան Անասօլուսա սահա պիր
չօլ էնզարը քաղպէթը ամմէ օլապիլէնէ մահաուլաթ եթէքայի-
լիբ։ Պունլար սա՝ իբէ պեռնէնիլիկի գասար բէհմինի մէնաՖի
իսէր։ Մհէլա, կիւլ, կիւլ քալը։ Նաղըն էյի օլմասը Ֆիսան-
լարըն ճընսընըն էյի օլմասընա միւրէվաթն պուլմնասը հա-
սէպի իլէ, ախիրէն պու ճինէթ բէհմլնի բէճան ու բէվսիի
բիւնրէթլէ բէզաիւսի սերվէթը էնպի ճօթաի միւրէնապիհա-
սընը պիր ան նազարը քրքաքսան սուր բուրմայան Հիւլիւմէթը
Անէլիլէնն սէ նազարը քրքաքընըն հէլպ իքմիւս վէ պիր քաչ
վիլայէթսէ կիւլիւսքանլար բէշիլի իլէ, բէվիլ վէ բերդիպ
իսլմիւսիր։

Կիւլ Ետղը ելեկվմ քիմարեք ալեմինեք բեք միւնիմ պիր մեկվը քուքմաքսա սըր: Պու նիքեքլե՝ պու նոմի մահաուլըն սուրեքը դարսը իլե քազդիր ամեկիյաքընը շեքսիքը մաքլուպեի հասսիքսինեք սաիր զարիինեք աքիքեքի մալիւմար իրա օլընըր. —

×

ԾԱՆ. ԽՄԲ. — Ինչպէս կը տեսնուի, Վարդամշակութեան պայմաններուն վրայ մեր գրածներուն կարեւորութիւնն և օգտակարութիւնը գնահատելով, մեր յարգելի թո՛ւրք պաշտօնակիցը իր բազմաթիւ ընթերցողներուն նըկատուման յանձնած է զանոնք: Կը փափաքինք որ մեր ընթերցողներէն անոնք որ զիւրութիւն ունին այդ գործով զբաղելու, միայն կարգաւ չբռնակոնանան, այլ գործնականապէս օգտուին և օրինակ հանդիսանան ուրիշ երկրագործներու, որպէս զի այս կարգի արդիւնաւոր ճարտարութիւններ հետզհետէ աւելի զարգանան ու ծաւալին մեր երկրին մէջ:

ՏՆՏՆՏԱԿԱՆ ՀԱՐՅ ՄԷ

Տոկոսի Օրինական Սակը

7 % Ի ԻՋՆԵԼՈՒՆ ԱՌԹԻԻ

×

Տոկոսի սակին զեղչուելը անհերքելի ապացոյց մ'է դրամագլուխներու աւելնալուն: Բացատրենք. — Փոխառուին համար դրամագլուխ մ'է իր տուած դրամը, եթէ անկէ տոկոս մը կ'առնէ: Փոխառուն այդ տոկոսին փոխարէն փոխառուին կը փոխանցէ իր դրամագլուխը գործածելու իրաւունքը, և այդ գործածութենէն արտագրուելիք հասցիքը: Փոխառուութիւնները սովորաբար հնչուն դրամով և կամ զայն ներկայացնող առեւտրական թուղթերով կ'ըլլան: Սակայն տոկոսով դրամ փոխ առնողը այս դրամին պէտք չունի, այլ դրամին արժէքին, անով գնելիք վաճառքին պէտք ունի: Փոխառուն ա-

ռած դրամը կա՛մ գործի մը կը յատկացնէ ,և կամ իր ապրուստին համար պէտքի մը կը գործածէ : Այս երկու պարագային ալ դրամով վաճառք մը պիտի գնուի , նոյգ վաճառքը կա՛մ անմիջապէս պիտի սպառի , և կամ գործիքներ , նախա-նիւթեր և այլն պիտի առնուին , առետր . գործի մը ձեռ-նարկելու համար : Վերջապէս փոխ առնուած դրամ մը անհրաժեշտ կերպով ո՛ր և է իր՝ մը գնելու համար կը գործածուի և փոխատուն անուղղակի կերպով այդ գնուած իրն ու անկէ արտադրուելիք արդիւնքն է որ կուտայ փոխառուին : Երբ տոկոսով առնուած դրամ մը առետրուկան արդիւնաւոր գործերու կը յատկացուի , թէ՛ փոխառուն կրնայ օգտուիլ անոր գործածութիւնէն և թէ պայմանաժամուն կրնայ վերագարձնել զայն , ինչպէս նաեւ անկէ արտադրուած արդիւնքէն մաս մը , այսինքն դրամին տոկոսը :

Տոկոսով առնուած դրամը այդպիսի արդիւնաւոր գործերու յատկացնել միայն չի բաւեր , այլ կարեւոր է և ստիպողաբար պէտք է զայն գլխաւ առնալ փոխանցելի առև . գործերու յատկացնել : Ասով ո՛չ միայն փոխ տրուած դրամագլուխը իր տարեկան հասոյթի բաժինը գլխաւ և ապահով կերպով կ'ստանայ , այլ նաեւ անով ուրիշ դրամագլուխներ ալ կը կազմուին : Օրինակի համար , երբ Ա. փոխ դրամ տայ Բ ին , որ անով վաճառք մը գնէ Գ էն և ասիկայ պէտք չունենալով դրամին , զայն փոխ տայ Դ ին և այս վերջինն ալ վաճառք գնէ այդ առած դրամով , և եթէ այս գործառնութիւնները քանի մը օրուան մէջ տեղի ունենան , ինչ որ անսովոր բան մը չէ՝ առետրուկան գործերու համար , Ա. ին փոխ տուած դրամը փոքր ժամանակամիջոցի մէջ շահաբեր գործիք մը պիտի ըլլայ մէկէ աւելի անձերու ձեռք և միեւնոյն ատեն այն դրամին արժէքը ա՛յնքան պիտի աւելնայ , որքան աւելի փոխանցուի ձեռքէ ձեռք ու շահագործուի : Դրամագլուխ մը այսպէս փոխանցուելով , կրնայ ուրիշ դրամագլուխներ արտադրել տարւոյ մը ընթացքին մէջ , և երբ երկրի մը մէջ այս կերպով կ'աւելնան դրամագլուխները , երբ աւելի մեծ թիւով անձեր կ'ուզեն ուրիշին ձեռքով շահագործել իրենց դրամագլուխը , այսինքն տոկոսով փոխ տալ ուրիշին , այս պարագային խնդրանքի և մատուցումի անտեսական անյեղլի օրէնքին համաձայն դրամագլուխին արժէքը կը նուազի և

տողոսին սակը կ'իջնէ, ինչ որ պատահեցաւ այս անգամ մեր հրապարակին վրայ, տողոսի օրինական սակը 9էն 7լ իջնելով:

Տողոսով դրամ փոխ տալու գործին մէջ կէտ մը կայ: Ինչպէս ըսինք, տողոսով դրամ փոխ առնողին համար տրուած դրամը միշտ դրամագլուխ մ'է, բայց փոխառուն համար դրամին բնութիւնը կը փոփոխի գործածուելիք եղանակին համեմատ: Եթէ փոխառուն այդ դրամով վաճառք մը զնէ, զայն ծախելու և շահ մը հանելու համար, կամ առեւտրական գործի մը ձեռնարկէ, գործաւորներու վարձք տայ, ու ասոնց աշխատութեան արտադրութիւններէն օգտուի, այս պարագային փոխ առնուած դրամը դրամագլուխ կ'ըլլայ և փոխառուն կրնայ անոր վարձքը անկէ արտադրուած շահէն հատուցանել: Իսկ եթէ այդ դրամը ան միջապէս սպառելի նիւթերու յատկացուի, ինչպէս ուտեստի, հագուստի ու ասոր նման իրեղէններու, անիկա փոխառուն համար ո՛չ միայն դրամագլուխ չըլլար, այլ նաեւ փոխառուն չի կրնար ո՛չ զայն վերադարձնել, ոչ ալ անոր տողոսը վճարել, ասոնց ուրիշ դրամագլուխ մը խորելու և կամ ուրիշ հասցի չադրելու ձեռք զարնելու:

Այս երկրորդ տեսակի փոխառութիւնները մեծ մասամբ ֆինտսիկար եղած են թէ՛ փոխառուն և թէ՛ փոխառուն: Վաշխառութեան պարագային, կրնայ փոխառուն համար նպատաւոր ըլլալ թերեւ, բայց այդ ալ յանձնարարելի գործառնութիւն մը չէ: Այս փոխառութիւնները, թէեւ անուղղակի կերպով, ա՛լ աւելի ֆինտսիկար կ'ըլլան երկրի մը առեւտրական ու ճարտարային արդիւնաւոր ձեռնարկներուն, նրովհետեւ եթէ հրապարակին վրայ գտնուած դրամը փոխանակ այս կարգի գործառնութիւններու մէջ իբր դրամագլուխ գործածուելու, ամմիջապէս սպառելի նիւթերու յատկացուի, վատնուի, անիկա ժամանակի մը համար կը զազրի շահաւոր գործիք մը ըլլալէ, հրապարակին վրայ բողբոտաբար արամագրելի նուազ դրամ կը գտնուի արդիւնաւոր ձեռնարկներու, որով կը ֆինտսիկան ասոնք, և միւս կողմէ՛ դրամի՝ աւելի խնդրանք ըլլալով՝ դրամին վարձքը, այսինքն տողոսին սակը բարձր կը մնայ:

«Թարիֆ տր Բէնէդուասիօն»ը

×

Երկաթուղիներու ընկերութիւնները ինչ ինչ ապրանաջ փոխադրութեան համար հեռու տեղերէ նուազ և մօտ տեղերէ աւելի վարձք կ'առնեն : Օրինակի համար , Թաուաքօն (Ֆրանսայի Պուշուաօն նահանգին մէջ գտաւուակ մը) Բարիզէ 746 քիլօմէդր հեռի է , իսկ Միլանի (Իտալիոյ մէջ քաղաք մը) և Բարիզի միջեւ գտնուած հեռաւորութիւնն է 90½ քիլօմէդր : Երկաթուղիի ընկերութիւնը Թաուաքօնէ ձեպլնութացով Թարմ ընդեղէն Բարիզ փոխադրելու համար Թօնօյին 155 ֆր . 25 սանդ . կ'առնէ , մինչդեռ Միլանէ եկած նոյն տեսակ վաճառքներու փոխադրութեան համար Թօնօյին 110 ֆրանք վարձք կ'առնէ : Նմանապէս Թաուաքօնէ Բարիզ զրկուած պտուղներուն համար Թօնօյին 20½ ֆր . 70 սանդ . փոխադրութեան վարձք կը վճարուի , իսկ Միլանէ դացած նոյն պտուղները 10½ ֆր . միայն կը վճարեն :

Փոխադրութեան վարձքի այս նուազագոյն սակին մէջ տեղւոյն հեռաւորութիւնը նկատի չէ առնուած , այլ վաճառքի արտադրուած տեղը : Օրինակի համար , Սէթ Միջերկրական ծովու վրայ , Մարսիլիոյ դէմ Ֆրանսական նաւահանգիստ մ'է , 781 քիլօմէդր Բարիզէ հեռու : Ֆրանսական տակաւ մը գինին Սէթէ Բարիզ փոխադրելու համար կը վճարեն 39 ֆր . 50 սանդ . վարձք , իսկ միեւնոյն նաւահանգիստէն , Բարիզ սպանիական գինիի փոխադրութեան համար կ'առնեն 28 ֆր . 50 սանդիմ :

Օտար և աւելի հեռաւոր երկիրներէ ներածուած վաճառքները նուազ վարձքով փոխադրութեան սակին կ'ըսեն քարիֆ սը բէնէդուասիօն (tarif de pénétration) : Երկրին մէջ պատրաստուած արտադրութիւնները փոխադրելու համար աւելի վարձք առնել , ու ասոր հակառակ օտար երկիրներու նմանօրինակ արտադրութիւններէն նուազ վարձք առնելը արդար չէ և վնասակար է տեղական երկրագործութեան , ճարտարութեան , սակայն երկաթուղիի ընկերութիւններն ու

այս ուղղութեան շատաւնիւնէրը կ'արդարացնեն զայն, առարկելով որ փոխադրութեան նուազագոյն վարձք մը առնելով, կարելի կ'ըլլայ ինչ ինչ վաճառքներ երկրէն ներս մտցնել ու այս միջոցով թէ՛ առեւտրականներու գործ հայթայթել և թէ՛ այն վաճառքները հանրութեան աւելի աժան սպառել տալ: Այս առարկութիւններն ուղիղ են, և թաւիֆ ջը քենեղաւսիօնը կրնայ երկրի մը մասամբ օգտակար ըլլալ, բայց եթէ ատով կը նպաստաւորուին օտար արտադրողները ի վնաս բնիկներուն, եթէ օտար և տեղական արտադրութեանց մրցումին մէջ օտարներն անուղղակի կը պաշտպանուին փոխադրութեան նուազագոյն վարձք մը վճարելով, ա'յն ատեն տեղական ճարտարութեան ու երկրագործութեան համար խիստ վնասաբեր կ'ըլլայ ու այս պատճառաւ շատ մը անտեսագէտներ կը հակառակին այս սակացոյցերու հաստատման:

ՕՐԷՆՔԸ

ԵՒ ԳՈՐԾԻ ՄԱՐԴԻԿԸ

×

Եթէ յանձնառութիւն մը չը գործադրուի, վնասի հասուցում կրնա՞նք պահանջել առանց նախապէս բրօքսքօ րնելու. —

Դատաւարութեան Օրէնքին 106րդ յօդուածին համաձայն, եթէ ո՛ր և է իր մը շինելու կամ ո՛ր և է քանակութեամբ վաճառք մը որոշուած տեղ մը յանձնելու համար կնքուած պայմանագրութիւնը չգործադրուի, և կամ գործադրութիւնը յապաղի, ասկէ յառաջ եկած վնասը յանձնառուին տուածել տալու համար պէտք է անոր վրայ օրինաւոր կերպով բրօքսքօ մը քաշել: Առանց ասոր անկարելի է վնասի հատուցում պահանջել: Սակայն նոյն օրէնքին 107րդ յօդուածին համաձայն, եթէ պայմանագրութեան մէջ պայման դրուի որ յանձնառութեան պայմանաժամը ազդարարութիւն նկատուի, և պայմանաժամը լրանալէն յետոյ բրօքսքօյի պէտք չտեսնուի, այս պարագային՝ պայմանագրութեան սոյն

կէտին համաձայն, առանց նախապէս բարոյաբանական ընկերութիւնէ ելող և դատարան դիմել և յանձնառուին դէմ վնասուց հատուցման վճիռ մը առնել:

* * Կրնամք մեր պարտականին մէկ ինչքը «հանգ» ընել, անոր դէմ դատարան բանալի առաջ. —

Դատաւարութեան Օրէնքին 33րդ յօդուածը կը տրամադրէ որ եթէ դատաւարին պահանջումը ստիպողականութիւն ունեցող խնդիր մ'է, նոյն պահուն և կամ հետեւեալ օրը դատաւարեալը դատարան կոչուի: Եւ եթէ վաւերացում մուրհակ մը կամ զօրաւոր սպացոյց մը կայ մէջտեղ, դատաւարը կրնայ իր իրաւունքը պաշտպանելու համար՝ պարտականին մէկ ինչքը հաճող ընել դատաւարութեան չքակած: Սակայն այս պարագային՝ պարտաւոր է վնասուց հատուցման երաշխաւոր մը տալ, որպէս զի եթէ ինքն անիրաւ ըլլայ, այս գործողութենէն դատաւարեալը վնաս մը չկրէ:

* * Բարապան մը պարտաւոր է կոչնագիրն անհրաժեշտ կերպով դատաւարեալին ստորագրել Տալ. —

Ո՛ր և է խնդրոյ մը դատաւարութեան կը ձեռնարկուի կոչնագիրներուն օրինաւոր կերպով երկու կողմին հաղորդուելէն վերջ: Դատաւարութեան Օրէնքին 25րդ յօդուածին համաձայն, բարապաններուն միջոցաւ կոչնագիրը կը յանձնուի դատարան կանչուելիք անձին, և կամ անոր բնակավայրը գտնուող ազգականներէն կամ սպասուորներէն մէկուն: Դարձեալ նոյն Օրինագրքին 26րդ յօդուածին համեմատ, բարապանը պարտաւոր է կոչնագիրը անպատճառ դատարան կոչուող անձին բնակավայրը յանձնել: Բարապանը կրնայ բնակավայրէն դուրս, օրինակի համար շոգենաւի մը մէջ յանձնել անոր: Եթէ դատի կանչուող անձը օտար հպատակ է, անոր պատկանեալ հիւպատոսարանէն կը յանձնուի կոչնագիրը, և եթէ այն անձը առեւտր. ընկերութեան մը անդամ է, բարապանը կը յանձնէ կոչնագիրը ընկերութեան տնօրէնին: Եթէ դատի կոչուող անձը անանկ վիճակի մէջ ըլլայ, կոչնագիրը կարելի է անոր սենտիքներուն յանձնել: Իսկ եթէ այդ անձը դատարանին իրաւասութեան չըջանակէն հեռու տեղ մը կը գտնուի, դատարանը

գրաւոր կերպով կը դիմէ այն տեղի պաշտօնական մարմնոյն ու ասոր միջոցաւ կը հաղորդէ կոչնագիրը դատի կոչուողան՝ ձին, և եթէ ասոր բնականաւորը բոլորովին անծանօթ ըլլայ, լրագիրներով ծանուցուելով և կոչնագիրը դատարանին սրահը կախուելով իմաց կը արուի:

* * Երբ մէկը մուրհակով գումար մը պահանջէ մեկէ, կրնա՞նք մուրհակը կեղծ ե քսել եւ պահել մերժել. —

Դատաւարութեան Օրէնքի 56րդ յօդուածին համաձայն, դատախազին իր պահանջումը ապացուցանելու համար ներկայացուցած թուղթերը եթէ միւս կողմը չընդունի և ուրանայ, այս պարագային խնդիրը կը լուծուի Մեծեղիի Խոտու վանութեան Գրքին 4րդ և Ապացոյցի Գրքին 2րդ գլուխներուն համեմատ: Իսկ եթէ դատախազեալը ներկայացուած մուրհակը կեղծ է ըսէ, և կեղծարարութեան գործին համար քննութիւն պահանջէ ու այս մասին զօրաւոր նշաններ տեսնուին, դատախազեալէն երաշխաւոր մը կ'առնուի, որպէսզի եթէ չկրնայ հաստատել կեղծարարութիւնը, ասկէ դատախազին կրած վնասը հատուցանէ: Կեղծարարութեան գործը կը յանձնուի ձեռնհաս դատարանին, ու մինչև որ այս դատարանէն վճիռ մը ելնէ, պարտուց պահանջման դատաւարութիւնը կը յետաձգուի: Բայց և այնպէս եթէ կտակածելի մուրհակը դատին մէկ մասին հետ միայն առնչութիւն ունի, խնդրոյն միւս մասերուն դատաւարութիւնը կը շարունակուի:

* * Երբ մէկը իրեն վերագրուած առեւտրական գրութիւն մը մերժէ դատարանին առջեւ, հետեւեալ կերպով քննութեան կը ձեռնարկուի. — Դատաւարութեան Օրէնքին 97 և 99 յօդուածներուն համաձայն, դատախազին և դատախազեալին հաւանութեամբ երեք փորձագէտներ կ'ընտրուին: Եթէ այս երկու կողմը փորձագէտի ընտրութեան մէջ չկրնայ համաձայնիլ, դատարանը կ'ընտրէ զանոնք և դատարանին անդամներէն մին կը կարգէ անոնց գործառնութիւններուն վրայ հսկելու համար: Դատարանին կողմէ սահմանուած անդամին որոշած օրը, դատախազ և դատախազեալ կը ներկայանան, ու փորձագէտները նիստ գումարելով գրի քննութեան կը ձեռնարկեն սա եղանակաւ. — Նախ իրեն վե-

րագրուած գրութիւնը մերժողին գիր գրել կուտան և զայն կը բաղդատեն անոր՝ սա գրութիւններուն հետ. — Ա. Դատարանի մը և կամ կառավարական մասնաւոր պաշտօնէի մը կողմէ վաւերացուած, և կամ դատավարութեան վերաբերեալ թուղթերու վրայ, մուրհակներու ներքեւ դրած ստորագրութիւններուն հետ. Բ. — Այդ անձին կառավարութեան պաշտօնէութիւն ըրած միջոցին գրած պաշտօնական թուղթերու գիրերուն հետ. Գ. — Այն պարզ մուրհակներուն և թուղթերուն գիրերով, զորոնք դատախազեալը խոստովանի թէ իր գրութիւններն են: Հակառակ պարագային, այդ պարզ թուղթերը չեն կրնար բաղդատութեան հիմք ըլլալ, եթէ մինչեւ իսկ այդ գրութիւնն անոր ըլլալը դատարանէ մը վրէժուած ըլլայ: Եթէ այս երեք տեսակ գրութիւններէն հատ մը չը գտնուի, այն ատեն դատախազեալին գիր գրել կուտան և անոր հետ կը բաղդատեն խնդրոյ ենթակայ գրութիւնը:

ԱՌԵՒՏՐ. ՆԱԾՈՒ ԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆ

ՍԻՆԱԿԱՌՈՐ ՕՐՀԱՇՈՒՄ ՄԻՋՈՑԱԻ

ՀԱՇՈՒՍԻԱԼՈՒԹԵԱՆ ՄԷՋ ՄՏՅՈՒՍԵՐ

ԲԱՐԻՈՔՈՒՄՆԵՐ

×

Ուշագիր գիտողի մը համար աննպատակ հնարում մը է սինակաւոր Օրհաշիւը: Անոր ծագումը արդիւնք է անհրաժեշտ դարձած պարզութեան մը, որ մինչեւ այն ատեն գոյութիւն ունեցած հաշուակալութիւններուն թերութիւնները կը սրբագրէր:

Սինակներու բաժանումի միջոցաւ, կարելի կ'ըլլար բոլոր հաշիւներուն վայրկեանական դատակարգումը և կը ջնջուէր ընդհանուր հաշիւներուն մայր հաշիւ փոխադրումը, որ շատ դժուարին աշխատութիւն մ'է, եթէ իւրաքանչիւր յօդուած փոխադրուի, ինչպէս կ'ըլլար խալկական մէթոտին մէջ: Եւ յետոյ փոքրաքանակ վաճառականութիւնը միջոց

կ'ունենար ջնջելու անտուկի, ապրանքներու մուտքի եւ ելքի, առեւտրական թուղթերու ընդօրինակութեան տուածարները, եւ նոյն իսկ ձեռատետրը, որոնց տեղ կ'անցնէին ընդհանուր հաշիւներու սխեմաները:

Մէկ խօսքով, հաշուակալութիւնը բոլորովին կը կերպարանափոխուէր, եւ իրեն անհրաժեշտ զարգացումը կ'ընտանար: Ասոր ապացոյցը սա է որ Ամերիկայի մէջ այսօր սիւնակաւոր Օրհաշիւը ընդհանուր գործածութիւն մը ունի: Նիւ Եորքի ամէնէն կարեւոր վաճառատունները ընդունած են զայն, անշուշտ պէտք եղած բարւոյնները մտցնելով անոր մէջ, իրենց պէտքերուն համեմատ:

Հիմա քանի մը բառերով բացատրենք նաեւ անպատեհութիւնները այս սիւնակաւոր Օրհաշուին, իւր չբարեխօսուած վիճակին մէջ: Առաջին անպատեհութիւնը կը կայանայ իտալական մէթոտին փոխարէնէն գործածման մէջ: Բայց կը կայանայ սիւնակներու շատութեան մէջ, ինչ որ անհրաժեշտ կը դարձնէ մեծածաւալ, սուղ տոմարներու գործածումը, որ փոքրաքանակ վաճառականութեան համար պղտիկ անպատեհութիւն մը չէ: Երրորդը կը կայանայ այն պարտաւորութեան մէջ, որով ընդհ. ապրանքի, անտուկի, առեւտր. թուղթերու եւ զէն ու շահի սիւնակներէն գալիս, մասնաւոր տոմարներ պէտք են ապրանքներու մուտքի եւ ելքի, անտուկի, առեւտր. թուղթերու ընդօրինակութեան համար, եւ պէտք կայ նոյն իսկ ձեռատետրի մը, որով իրականութեան մէջ, սիւնակաւոր Օրհաշիւը խմբագրութեան համար աւելի ժամանակ կը պահանջէ քան իտալական հին մէթոտով բռնուած Օրհաշիւը: Վերջապէս կրնայ աւելցուիլ նաեւ որ սիւնակաւոր Օրհաշուի մէջ կարելի է որ ոխանքը լլան, զորս դժուար կ'ըլլայ գտնել: Օրինակի համար, գումար մը կ'անցընենք Սնտուկի հաշուոյն պարտքին կողմը փոխանակ Գանձելի տոմսերու հաշուոյն պարտքին անցընելու: Փորձակշիւը ճիշտ կուգայ, այսինքն պարտքին գումարը կը հաւատարակչուի պահանջքի գումարին հետ:

Տակաւին կարելի էր ուրիշ անպատեհութիւններ թուել, բայց յիշեալները միայն բաւական են համոզում գոյացնելու որ սիւնակաւոր Օրհաշուի գործածումը, առանց պէտք եղած բարեփոխումներն ընելու անոր մէջ, շատ կը դժուարացնէ:

աշխատութիւնը, մանաւանդ փոքրաքանակ վաճառականութեան համար:

ԱՐԴԻ ՎԱՃԱՌԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ

ԲՈՂՈՐ ՊԱՀԱՆՋՈՒՄՆԵՐՈՒՆ

ՀԱՄԱՊԱՏԱՍԽԱՆՈՂ ՆՈՐ ՕՐՀԱՇԻԻ ՄՐ

Նախ՝ քանի մը բառով յիշենք թէ Օրհաշուին նպատակըն ի՞նչ է: Այս տոմարին մէջ է որ օրը օրին կ'արձանագրուին առեւտրական բոլոր գործառնութիւնները, որոնք ուրիշ բան չեն, բայց եթէ փոխանակութիւններ վաճառքներու, առեւտրական թուղթերու, հնչուն գրամի: Այն որ կ'ստանայ այս յիշուած նիւթերը՝ պարտական և այն որ կը յանձնէ, պահանջող կ'ըլլայ և վերջապէս այս գործառնութիւններէն ի հարկէ առաջ կուգան ֆեասներ, ծախքեր կամ շահեր:

Եթէ այս սահմանը լաւ ըմբռնենք, անմիջապէս պիտի հասկնանք թէ ո՛րքան առաւելութիւններ կ'ընծայէ Օրհաշուի այն նոր ձեւը, զոր պիտի պարզենք:

Բայց նախ՝ քանի մը բացատրութիւններ անհրաժեշտ են:

ԲԱՅԱՏՐՈՒԹԻՒՆ ՍԱ ԲԱՌԵՐՈՒՆ.—

ՊԱՐՏԱԿԱՆ, ՊԱՐՏԻ, ՊԱՐՏԻ,

ՊԱՀԱՆՋՈՂ, ՊԱՀԱՆՋԷ, ՊԱՀԱՆՋԲ

×

Վաճառականութիւնը, ինչպէս քանի մը անգամ ըսինք, փոխանակութիւն մ'է: Արդ, ամէն փոխանակութիւն կ'ենթադրէ երկու պայմանագիր: Մին ա՛յն է որ կ'ստանայ փոխանակուած իրը, և միւսը՝ կը յանձնէ: Եւ որովհետեւ առեւտրական փոխանակութեան մէջ պայմանագիրներէն մէկը իր առեւտին հաւատար բան մը առնելու պայմանաւ միայն կուտայ ո՛ր և է վաճառք, կը հետեւի որ ո՛ր և է արժէք—ապրանք, առեւտր. թուղթ, դրամ—ստացողը ՊԱՐՏԻ այս արժէքին հաւատար բան մը տալ, որով ՊԱՐՏԱԿԱՆ կ'ըլլայ: Հետեւապէս այդ արժէքին գումարը պէտք է արձանագրել անոր ՊԱՐՏԻին կողմը, այսինքն անոր հաշուոյն պարտքին

կողմը, կամ մէկ բառով պարտական ընել զայն: Օրինակի համար, եթէ 1000 զրշ.ի տպաւիկ ապրանք մը յանձնէք այսինչ խանութպանին, կը հետեւի որ յիշեալը ձեզ կը պարտի 1000 զրշ. որով ձեր ՊԱՐՏԱԿԱՆը կ'ըլլայ: Ուստի այս գումարը կ'արձանագրէք իր հաշուոյն ՊԱՐՏՔԻՆ կողմը, և կ'ըսէք թէ 1000 զրշ. պարտական ըրիք զայն:

Ինչպէս ըսինք, առեւտրական փոխանակութեանց մէջ, ստանալու պայմանաւ միայն կը տրուի և ստացողն ալ իր ստացած իրին հաւասար արժէքը տալու կը պատուորուի: Ուրեմն, եթէ մէկը ձեզ յանձնէ վաճառք, առեւտր. թուղթ կամ հնչուն գրամ, կը նշանակէ որ իր հարստութեան, իր ԳՈՅՔԻՆ մէկ մասը ձեզի կը վատահի և իր տուածը ձեր քով թողուած իր գոյքը կը կազմէ, որուն համար ՊԱՀԱՆՁՈՂ կ'ըլլայ, և որուն հաւասարող արժէքը ձենէ կը ՊԱՀԱՆՁԷ, այսինքն այդ հաւասար արժէքը իր ՊԱՀԱՆՁՔԸ կը կազմէ: Հետեւապէս այդ արժէքը կ'արձանագրէք իր հաշուոյն պահանջքին կողմը, այսինքն պահանջող կ'ընէք զայն: Օրինակի համար, եթէ այսինչ վաճառականը ձեզ կը յանձնէ 5000 զրշ.ի ապրանք, կ'ըսէք որ անիկա նոյնչափ գումարի գոյք մը ունի ձեր քով, և հետեւաբար այդ գումարը կ'արձանագրէք իր հաշուոյն պահանջքին կողմը: Այս կերպով կրնաք, ձեր տոմարը բանալնուդ պէս, գիտնալ թէ այս ինչ վաճառականը ձենէ 5000 զրշ. կը պահանջէ:

Յաճախ գիտուած է որ գոյք կամ պահանջք բառին ֆլորանսերէնը avoir գիւրըմբռնելի չէ եղած շատերու, որովհետեւ ոմանք իբր բայ և ոմանք իբր գոյական կը նկատեն զայն: Այս շփոթութիւնը կը ծագի երկու գաղափար արտայայտելու համար մէկ բառ միայն գործածել ուղղուէն: Avoirը, իբրեւ բայ գործածուելով, կը նշանակէ այսինչր պարսի ունենալ ինձմե, կամ պիտի առնե ինձմե: Եթէ այսինչ վաճառականը 5000 զրշ.ի ապրանք յանձնէ մեզ, նոյնչափ գումար մը պէտք է առնէ մեզմէ: Ահա այս խմտաւով է որ մինչև 16րդ դար Սնտուկի տոմարներու և Մայր Հաշուի մէջ սա ձևով գրուած պարսի և պահանջք բայատրուած թիւներու կը հանդիպինք. —

Մ Ն Տ ՈՒ Կ Ի Տ ՈՄ Ա Ր

ԹՈՒԱԿԱՆ		ՊԱՐՏԻ	ՊԱՐՏԻ ՈՒՆՆԱԼ
---------	--	-------	-----------------

17րդ դարէն սկսեալ, ջնջեցին ունենալին քով դրուած երկրորդ պարսի բառը և այնուհետև տոմարներու մէջ մնաց avoir: Իրաւ է որ տսիկա քիչ մը նուազ երկար է, բայց նաև նուազ յտտակ է: Ուստի, avoir բառը պէտք է առնել իբրեւ գոյական, որ կը նշանանակէ գոյք:

ԻՆՁ ԿԸ ՀԱՍԿՑՈՒԻ

ԿՐԵԱՏՈՐԱՐԻ ՓՈՐՁԱՆՇԻՌ ԲԱՌՈՎ

×

Ըսինք արդէն որ առեւտրական ամէն փոխանակութիւններու մէջ կը գտնուին 2 պայմանագիրներ, մին տուող և միւսը ստացող, կամ մին պահանջող և միւսը պարտական: Կը հետեւի ուրեմն որ առեւտրական ամէն գործառնութիւններու մէջ միշտ պարսական և պահանջող հաշիւներ կը գտնուին: Եթէ Օրհաշուին մէջ մէկ կողմը պարտք կը գտնուի և միւս կողմը պահանջք, ուրեմն միեւնոյն գործողութիւնը երկու անգամ կ'արձանագրուի, որուն համար ըսուած է կրկնատոմար: Ամէն յօդուած, որ այս կերպով կը գրուի, պէտք է ներկայացնէ պարտք մը և պահանջք մը, պարսի միշտ հաւասար պիտի ըլլայ պահանջին: Եթէ պահանջին կողմը գրուած բոլոր գումարներուն յաւելումն ըլլայ, արդիւնքը հաւասար պիտի ըլլայ պահանջքի գումարներուն ամբողջութեան: Երեւակայեցէք երկու հաւասար ծանրութիւններ, կամ դրամի երկու քանակութիւններ, զոր կը դնենք կշիռի մը երկու աչքերուն մէջ: Այս պարագային նժարը ո՛չ մէկ կողմ կը հակի ոչ միւս կողմ, որովհետեւ հաւասարակշիւութիւն կայ, այսինքն հաւասար ծանրութիւններ կան: Ահա ասոր հաշուական լեզուով կ'ըսուի փորձակշիւ:

Արմտիփի Հրապարակը

Յօրենի գիներու մասին նախորդ թիւով դրած էինք թէ եւրոպական հրապարակներու վրայ գիները քիչ մը բարձրացած են: Սակայն Աւստրալիայէ և Առժանգինէ հասած նորագոյն լուրեր կ'իմացնեն թէ ցորեն արտադրող այս երկու կարեւոր կեդրոններու արտադրութիւնք ենթադրուածէն աւելի են քանակի և որակի կողմէ: Այս երկիրներէն կարեւոր մատուցումներ կ'ըլլան, որոնք ազդեցին գործելուն վրայ և գիները քիչ մը կ'օտրեցին: Յիւանապի, ինչպէս նաև Յամաքայի եւրոպայի մէջ օգերուն գէշութիւնը գարնան ցոյնքը ուշացնելու պատճառ եղաւ: Այսու հանդերձ Ռումանիոյ և Հունգարիոյ մէջ տեղացած առատ ձիւները ձմրան հունձքերը լաւ վիճակի մը մէջ պահած են: Ձմրան սատուութիւնէն փաստուած են Սպանիոյ մշակութիւնները, մինչ իտալիոյ մէջ լաւ հունձք մը կը յուսացուի: Ընդհանրապէս անցեալ շաբթու Սմերիկայի Միացեալ Նահանգներէ եկած հեռագիր մը տեղեկացուց որ երկրին քանի մը մասերուն ցորենի արտադրութիւնը ցուրտէն փաստուած է, միայն Քանսասի և Հարաւ—Արեւմտեան Նահանգներուն ցորենի վիճակը գոհացուցիչ է: Յօրենի մասին Հնդկաստանէ եկած լուրերն ալ նպաստաւոր չեն: Կալիֆորնիոյ մէջ և չըրչակայքը տեղացած յորդ անձրեւներ և սառեր բաւական փնտ պատճառած են հունձքերուն, և Հնդկաստանի այս տարուան արտադրութիւնը նախորդ տարուէն 20% պակաս կ'ենթադրուի:

Նախորդ երկու շաբթուան մէջ Պոլսոյ հրապարակը ժամանեցին 5085 թօնօ ցորեն, 3555 թօնօն Անատօլի և 1530 թօնօն Ռումանական արտադրութիւն: Գիներն են Օսմ. ոսկին 100էն Անատօլու հֆսրա 37, Ա. 34/35, Բ. 32/33, հարիւրին 35էն 50օտար նիւթ խառնուած կորեակ 31/31½ փր.: Կարծր Անատօլու հֆսրա Ա. 38/40, Բ. 36½ 37½, Գ. 35/36, Պրայիւա 33/36 փր.:

×

Ա.Ի.Ի.Ր. — Անցեալ երկու շաբթուան մէջ Պոլիս ժամանեցին 17,635 պարկ ալիւր, որուն 7985 պարկը Պրայիւա

է, 3900 պարկը Վառնայէ, 3100 Մարտիլիայէ, 1350 պարկը Օտեսայէ և ծախուեցաւ հետեւեալ գիներով, պարկը 75 քիլօ, Օսմ. տակին 100էն.—Օտեսա Ա. 105, Բ. 100, Դ. 96, ՕՅՕ 102, 000 83/84, 00 80/82, K. 94, Ալէքսանտրօֆսքի 83, Վառնա N°. 2, 78, քըրմա 67—8 զրշ. Պրայ-իլաի Վիօլաթա և Կալիսոցաթի N. 4—5—6 77/78, տեղական քըրմա Ա. 70/71/72, Բ. 65/66 զրշ. և Թեփ 17¹/₂—18 փարա օխան :

×

Լուրիս եւ Սիսեռ. — Պոլսոյ արմուիքի հրապարակին վրայ լուբիայի և թէ սխեռի տեսակներուն մեծ մասը սպաւած է : Այս քանի մը շաբթուան մէջ լուբիայի գիները 5—10 տո հարիւր վրայ գրին, իսկ սխեռին գինը քիչ մը կտրեցաւ : — Հրապարակին վրայ գտնուած լուբիաներու տեսակներն ու գիններն են Օսմ. տակին 100էն Իսկիւլա 195—215. Սեւ ծով, լաւ տեսակ 106—107 և սրտա մաշ 18—100 զրշ. հարիւր օխան : Սխեռին գիններն են, Օսմ. տակին 109էն Էրէյլիներ 49—50 փր., Պալքէսիւրներ 48—64 փր. :

×

Դեհնախանձոր. — Այս շաբթու Պոլիս ժամանեց 1470 պարկ գեանախանձոր, 240 պարկ Ատաբազարէ, 700 պարկ Նարլիէ, 250 պարկ Մարտիլիայէ և 100 պարկ Մալթայէ : Ատաբազարի գեանախանձորը ծախուեցաւ պարկը 27—49 զրշ.ի, Նաբոլիներ՝ 48—50 զրշ., Մարտիլիայներ 55—56 զրշ., իսկ Մալթայներ 42 փարա օխան :

ՍՏԱՅԱՆԲ Իզմիրի ծանօթ գրագէտ և ֆրանսագէտ Մեւրուպ էֆ. Նուպարեանի շահեկան և հետաքրքրաշարժ մէկ թարգմանութիւնը՝ Դեպի Բեւեռ, հեղինակութիւն հռչակաւոր երկրախոյզ Նանգէնի : Բոլոր գրասէրներուն կը յանձնարարենք կարգաւ այս ուղեւորական հրահանգիչ պատմութիւնը, որ կրնայ հաճելի ժամանց մը հայթայթել :

ՏՈԿՈՍԻ ՀԱՇԻՒՆԵՐ

ԱՆԳԼ. ԴՐԱՄՆԵՐՈՒ

Անգլիական դրամներու տոկոսը ճշտիւ ու գիւրաւ հաշուել օտարականներու համար բաւական գոուար է: Անգլ. վաճառատուններն ու պանքաներն իսկ տոկոսի ցանկեր ու ցուցակներ ունին և անոնցմով կը գտնեն տոկոսի հաշիւները: Այսու հանգերձ քանի մը եղանակներ յանձնարարուած են ճիշտ ու արագ հաշուելու համար և անոնցմէ մին հետեւեալն է.

Օրը բազմապատկել դրամի գումարին հետ, և արդիւնքը բազմապատկել տոկոսի կրկին սակով, ու արտադրուած գումարին մէջ բաժնել 73,000. օրինակի համար. — գտնել 500 անգլ. ոսկիին 87 օրուան տոկոսը հարիւրին 6 սակով:

$$500 \times 87 = 43,500$$

$$43,500 \times 12 = 5,220,000$$

$5,220,000 : 73,000 = 71.50$, զոր կը կարգանք 7 անգլ. ոսկի և 3 շիլին: Պէտք է գիտնալ որ, բաժանուածն եղած գումարին ամբողջութիւնը անգլ. ոսկի է, որով առաջին ամբողջ թիւը 7, եօթը անգլիական ոսկի է, իսկ 150 կոտորակը, 3 շիլին, որովհետեւ կոտորակին առաջին թիւը շիլին կէսը կը ներկայացնէ, որով 1 թիւը 2 շիլին կը հաշուենք և 50 թուանշանն ալ ֆարթինկ է, որ մէկ շիլին կը հաշուուի և կ'ըլլայ 3 շիլին:

Եթէ տոկոսի սակը 5 ըլլայ, միտքով ալ կրնանք գտնել անգլիական դրամներուն տոկոսը, որովհետեւ 1 անգլ. ոսկիին ամսական տոկոսը 1 բէնա կ'ընէ եթէ 5 առ հարիւր ըլլայ սակը: Այսպէս 50 անգլ. ոսկիին ամսական տոկոսը կ'ըլլայ 50 բէնա կամ 4 շիլին 2 բէնա. երկու ամսուան տոկոսը 8 շիլին 4 բէնա, և կամ տասնեւհինգ օրուանը 2 շիլին 1 բէնա: Այս միջոցով և տոկոսին սակը 5՝ հիմ բռնելով կրնանք 4, 6, $7\frac{1}{2}$, 10 և այլն ուրիշ սակերու հաշիւներն ալ միտքով գտնել: Օրինակի համար, փոխանակ 50 ոսկի 6 առ հարիւր սակով հաշուելու, 60 ոսկի 5 առ հարիւր սակով կը հաշուենք, կամ փոխանակ 50 ոսկի 4 առ հարիւր հաշուելու, 40 ոսկի 5 առ հարիւր սակով կը հաշուենք:

ԴԱՏԱԿԱՆ ՔՐՈՆԻԿ

×

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ Բ. ԴԱՏԱՐԱՆ

12 ՓԵՏՐՈՒԱՐ

Պանքէր Մ. Թօլէտոյի փոխանորդ Քէմալ Էֆ.ի Վիթալ Մաեօխաւ և Խայիմ Ֆրէնքօ ընկ. սնանկութեան գործին համար տուած աղերսագիրները կարգացուցտոն :

Քէմալ Էֆ. դատարանէն կը խնդրէր սնանկին պարտուց մէջ չընդունիլ յիշեալին կնոջ օժիտի փոխարժէք 600 ոսկիի գումարը, սա՛ պատճառներով. — Կին մը հօրը տունէն բերած զարդերուն, հանդերձներուն արժէքին համար չի կրնար ամուսնոյն սնանկութեան պահուն պահանջատէր ըլլալ, որովհետեւ այդ նիւթերը ամուսնոյն դրամագլուխ չեն կրնար ըլլալ: Եթէ օժիտին մէջ հնչուն դրամ կայ, այդ գումարին համար միայն պահանջատէր կրնայ ըլլալ: Մնանկին կնոջ Տիկին Էլիզապի ներկայացուցած օժիտի գրութեան մէջ դրամական գումար մը չէ նշանակուած, որով պէտք չէ ընդունիլ օժիտ անունով պարտք արձանագրուած 600 ոսկին:

Սէնտիքներէն Շէքիւլ Էֆ. նախագահին հրամանով խօսք առաւ և առարկեց որ Առևտր. Օրինագրքին ամուսնական իրաւանց հատուածին 269րդ յօդուածին համաձայն, ամուսնոյն ունեցած պարտքը իւրօրինակ պարտք կը նկատուի: Տիկին Էլիզապին իր իւրօրինակ մէկ պահանջքին համար պարզ պահանջատէրներու մէջ արձանագրուելը պահանջատեարց նպատաւոր է, և Քէմալ Էֆ.ին՝ փոխանակ խնդրոյն այս կերպով կարգադրուելէն զտնալու, անոր մասին առարկութիւն ընելը ուղիղ չի գտներ:

Դատարանը յետ խորհրդակցութեան այս խնդրոյն վերաբերեալ թուղթերը քննելու համար ընդհ. դատախազին ղրկել վճռեց:

Երկրորդ աղերսագրով Քէմալ Էֆ. դատարանէն կը խնդրէր չընդունիլ սնանկին պարտուց մէջ յիշեալին անեւոյն՝ Ավրամ Սալթոյի անունով արձանագրուած 114 Օոմ. ոսկիի գումարը, առարկելով որ սնանկին տեսրակներուն

համաձայն 599 քուրոն պարտք միայն կը գտնուի Ավրամ Սալթոյի հաշուոյն մէջ։ Այս գումարը կ'արժէ իբր 25 Լիր . 0ամ., և մնացեալը ընդունելի չէ։

Ավրամ Սալթոյի փոխանորդ Նէշէթ էֆ. պատասխանեց որ սնանկին տետրակներուն մէջ արձանագրուած պարտքին քանակութիւնը իրենց վերաբերութիւն չունի։ Առևտր. Օրինագրքին համաձայն պահանջատէրք կրնան իրենց տետրակներով ապացուցանել պահանջներն, իր փոխանորդեալը պատրաստ է տոմարները դատարան բերել և 114 տկի պահանջ ունենալը հաստատել։

Դատարանը տոմարներուն ընդհ. դատախազութեան յանձնուելը վճռեց։

Քէմալ էֆ. երրորդ աղերսագրով մը դատարանէն կը խնդրէր չընդունիլ նաև սնանկին հօրը՝ Նիսիմ Մաթօթալի 7 մուրհակի փոխարէն 330 տկի պահանջին՝ պարտուց մէջ արձանագրուելը։ Քէմալ էֆ. կ'առարկէր որ սնանկին ո'չ Օրհաշիւին և ո'չ ալ Դրամարկիլի տետրին մէջ այդ դրամները գրուած չեն, այլ միայն Մայր հաշիւին մէջ կը գտնուին, ինչ որ տեղի կուտայ կտակածելու թէ իրական պարտք չէ։ Դատախազեալին փոխանորդ Նէշէթ էֆ. պատասխանելով նախադահին հարցման, ըսաւ որ առևտրական հրապարակին վրայ թուղթ գեղչող պանքէոներ մէկ ստորագրութիւնով թուղթ չեն ընդունիր։ Այս պատճառաւ իր փոխանորդեալը սնանկին մուրհակներուն վրայ ստորագրութիւն կը դնէ և սնանց համար բացէն ստորագրութիւն մը կ'առնէ սնանկէն, որպէս զի եթէ անկիւս չի կրնայ օրին վճարել, ինք մուրհակին փոխարէնը վճարէ և սնանկէն առած բացէն մուրհակովն ալ պահանջատէր ըլլայ անկէ։ Նէշէթ էֆ. այս ըսածը հաստատելու համար ցոյց տուաւ իր փոխանորդեալին Գարակէօզեան էֆ.ի, Մ. Մ. Թուլէտոյի և Լսքէնազիի վճարած 600 տկի մուրհակները։

Յետ խորհրդակցութեան դատարանն այս խնդրոյն վերաբերեալ թուղթերուն քննութիւնն ալ ընդհ. դատախազութեան յանձնել որոշեց։

17 ՓԵՏՐՈՒԱՐ

Միւսիւ Լազարիի փոխանորդ Այճեան Բերովբէ էֆ.

դատ բացած էր Մ. Նիքօլաքի Սիմեոնօղլուի դէմ և փետրուար 8ին յիշեալին ծախսւած 100 պարկ լուբիային փոխարժէքին՝ 87 Օսմ. ոսկիին գանձուելը կը խնդրէր : Կարգացուեցաւ աղերսագիրը և Այճեան էֆ. բերանացի յայտարարեց որ նմոյշով 100 պարկ 9446 օխտ լուբիա ծախած են Մ. Սիմեոնօղլուի, 100 օխտն ոսկեդրամ 93 զշ.ի հաշուով և դրամը փետրուար 12ին վճարելու պայմանաւ : Այդ դրամը չուզեր վճարել յիշեալը, ուստի ինքայի մուլազգաքով գանձուելը խնդրեց :

Նախագահը հարցուց դատախազեալին թէ ի՞նչ կը պատահանէ : Յիշեալը առարկեց որ «Փետրուար 8ին Յաթսայի սրբա մալ տեսակէն 100 պարկ լուբիա սակարկեցինք Մ. Լազարիի հետ, հարիւր օխտն 93 զշ.էն և պատուիրեցի որ Մաքսիմիատիի արտիշէն փոխադրեն : Մ. Լազարի շարաթ օրը ժամը 11ին վաճառքը մթերանոց ղրկեր է և ես ալ վաճառքը ուրիշին ծախեցի ձեռքս գտնուած նմոյշին համաձայն : Գնողին հետ գացինք վաճառքը քննելու և տեսնեմք որ իրենց տուած նմոյշին չի համապատասխաներ և 50% փոշիով և ուրիշ նիւթերով խառնուած է : Յաճախորդը բնականաբար չգնեց ապրանքը, ես ալ այդ պատճառաւ զայն չեմ ընդունիր :

Դատախազի փոխանորդը խօսք առնելով ըստ թէ քանի որ վաճառքը նմոյշին համաձայն չէր, Մ. Նիքօլաքի պարտաւոր էր 24 ժամուան մէջ բրօթէսթօ ընել, առետր. օրէնքին համեմատ :

Նախագահը յայտարարեց որ առեւտր. օրէնքին մէջ այդ տեսակ տրամադրութիւն մը չի յիշեր, առեւտր. Ծովային օրինագրքին մէջ կայ յօդուած մը, ա՛յն ալ դուրսէն եկած ապրանքներու համար է, և դատարանը յետ խորհրդակցութեան, նկատելով որ երկու վաճառականներու իրարու հետ դէմ առ դէմ սակարկած վաճառքներու համար բրօթէսթօ ընելու մասին օրինական տրամադրութիւն մը չկայ, դատախազեալին առաջարկը մերժեց, և հրամայեց որ դատախազեալը ապացուցանէ վաճառքին նմոյշին անհամաձայն ըլլալը :

21 ՓԵՏՐՈՒԱՐ

Պոլսոյ վաճառականներէն Արտաշէս էֆ. Յնտգլեան ոսկից առաջ այս դատարանին առջեւ Մօխզ Պէխար և ըն-

կերութեան դէպ դատ բացած էր և աղերսագիրը մերժուած էր, դատարանի անձեռնհասութեան խնդիր յարուցուելուն պատճառաւ: Յնտգլեան էֆ., վերաքննիչ Ատենին գլմելով, յիշեալ դատարանին այս դատը տեսնելու ձեռնհաս ըլլալու մասին վճիռ մը ստացած էր, որով դատը այսօր տեսնուեցաւ:

Աղերսագիրը կարգացուելէ ետք, Յնտգլեան էֆ.ի փաստաբանը Մելիքեան էֆ. յայտարարեց որ Միրզա Հաճի Հիւսէյին Թէպրիզի ոտորագրութեամբ և Միրզա Ճաֆէրի փոխանցումով 1045 օսկինոց 7 մուրհակ գանձուելու համար յանձնուած էր վերայիշեալ Մօիզ Պէխար և ընկերութեան: Արդ, մուրհակներուն փոխարէնը գանձած են, դրամը թո՛ղ վճարեն, ապա թէ ոչ մուրհակները թող վերագործնեն:

Դատախազեալին փաստաբանը՝ Յակոբ Պահրի էֆ. հարցում ուղղեց որ մուրհակները ո՛ր թուականին և Մօիզ Պէխար ընկերութեան ո՛ր անդամակցին յանձնուած են: Դատախազին փաստաբանը ըսաւ որ եթէ դատարանը այս հարցումին պատասխանել հարկ տեսնէ, պատրաստ է պատասխանելու: Յակոբ Պահրի էֆ. աւելցուց որ այս դատը առեւտրական դատ մը չըլլալուն համար, Առեւտրական դատարանը ձեռնհաս չէ տեսնելու: Նախագահը յայտարարեց որ վերաքննիչ Ատենը, խնդիրը քննելով, Առեւտրական Դատարանը ձեռնհաս դառն է այս դատը տեսնելու, որով անտեղի է Յակոբ Պահրի էֆ.ի առարկութիւնը, և հրամայեց որ բուն դատին խիստեան վրայ խօսի: Յակոբ Պահրի էֆ. պատասխանեց որ դատախազը իր վերջին աղերսագրին մէջ յայտարարած էր թէ այդ մուրհակները մասնաւոր համաձայնութեամբ մը յիշեալ ընկերութեան անդամակիցներէն Իսաք Պէխարի տուած էր: Այդ Իսաք Պէխարը մեռած և նոյն առեւտր. ընկերութիւնը լուծուած ըլլալով, ուրիշ նոր անդամակիցներով առեւտր. նոր ֆիրմա մը հաստատուած էր: Եւ որովհետեւ առեւտր. հին ֆիրմայի մը անդամակիցներէն մէկուն գործառնութեան պատասխանատու չի կրնար ըլլալ նոր անդամակից մը, հետեւաբար այս գործը իրենց հետ առնչութիւն մը չունի:

Մելիքեան էֆ. խօսք առնելով առեւտրական շրջապատին մը ցոյց տուաւ, որ կը ծանուցանէր թէ նոր ֆիրման ո՛ր և է կերպով տարբերութիւն մը պիտի չունենար հինէն, հետեւաբար անտեղի է Յակոբ Պահրի էֆ.ի այս առարկութիւնը:

Դատախազութիւնը աւարտած ըլլալով, վճիռը ուրիշ օրուան յետաձգուեցաւ:

ԱՌՆԻՏՔ. ԲԱՌԱՐԱՆ

«ԲԻԻՐԱԿՆՆԻ»

տարարուեստը շատ զարգացած է: Բուրգէ և բամբակէ գուլպաներու շինութեան համար կ'աշխատին 23,000 գործաւոր: Տարին 3 միլիոն քիլօ բուրգ և 800,000 քիլօ բամբակ կ'ըսպառի գուլպայի համար: Ամէն ֆրանսայի այն միակ կեդրոնն է ուր կը շինուի «Խղրեխդ» ըստած թաւիշը: Կարեւոր ձուլարաններ, խաղախորդարաններ, պարկ շինելու յատուկ գործարաններ, սղոցարաններ, աղիւտարաններ, շոգեշարժ մեքենաներու, կաշիի, օճառի, չօքօլայի, թուղթի և քիմիական արտադրութեանց գործարաններ կան: Տարեկան տօնաւաճառը, որ Յունիս Չէին կոչուի և ամիս մը կը տևէ, շատ կարեւոր է: Առեւտրական Սենեակ, Դատարան և Թանգարան: Մասնաճիւղք Պանք աը Ֆրանսի, Քրէտի Լիօնէի, Գօնթուառ տիւքօնդի ևն.: Հաղորդակցութիւն երկաթուղիով, հեռագրով, հեռաձայնով:

ԱՎՈՒՍ. — Չինաստանի այն հինգ նաւահանգիստներէն մին, որք արտաքին վաճառականութեան տոջն բացուեցան Նանքինի գաղնագրով: Բորգուկէզք 1544էն ի վեր առեւտրական յարաբերութիւններ ունէին Ամուլի հետ: Անգլիացիք ալ վաճառականութեան սկսան ժԸ դարուն սկիզբը: Դիւսաւոր արտադրութիւններն են շաքար, թէյ, թուղթ, ծխախոտ, խրուկ (գեկնճֆր), կանեփ, բրինձ, պտուղ: Նեւրաճուրիւն: — Աֆիոն, քարիւղ, ամերիկեան ալիւր, ճաշոնական ցորեն, բամբակեղէն ապրանքներ ևն.:

ԱՄՍԴԵՐՏԱՄ [Amsterdam]. — Հոլանտայի գլխաւոր քաղաքը, և աշխարհի ամէնէն վաճառաւոր քաղաքներէն մին է: Ունի 500,000 բնակիչ: Ամադէրտամի ապրանքի պարտաները՝ մանաւանդ ցորենի պարտան՝ Ֆամաքային Եւրոպայի մէջ առաջինն են: Արժեթուղթի պարտան Լոնտոնի և Բարիլի պարտաներէն ամսիչապէս ետքը կուգայ, իսկ Գամպլիայի գործառնութեան կողմէ Եւրոպայի չորրորդ կամ հինգերորդ հրապարակն է:

Մեծ առեւտուր ունի գաղթաբերքերու վրայ և ամէն կարեւոր գաղթաւայրերու հետ ուղղակի յարաբերութեան

մէջ է: Ամսդերտամի մէջ տարին քանի մը անգամ նշանաւոր աճուրդներ տեղի կ'ունենան, ուր գաղթաբերքի մեծաքանակ վաճառումներ կ'ըլլան: Խահուէի առաջին հրապարակն է աշխարհի մէջ, ինչպէս նաեւ մորթի, լեղակի, անագի, ներկի փայտերու, ծխախոտի, ձէթի, արմտիքի համար առաջնակարգ հրապարակ մը:

Ճարտարարուեստի մէջ նշանաւոր են ագամանդի գործարաններն ուր 10,000 է աւելի գործաւորներ կ'աշխատին: Ունի 20 շաքարի գտարան, 80—90 ծխախոտի գործարան, 26 նաւարան, և կարեւոր թիւով մեքենայի, կաշիի, բուրդի, գորգի, արծաթի, սկիի, պղինձի գործարաններ: Ամսդերտամի մէջ կան բազմաթիւ պանքաներ, առեւտր. ընկերութիւններ, ապահովագրական և շոգենաւային ընկերութիւններ: Հոլանտայի առաջին նաւահանգիստը Ռոդերտամ է, իսկ երկրորդն է Ամսդերտամ, ուր տարին 1500—2000 շոգենաւ կը բանին և ուր անագին տոքեր կը դառնուն:

ԱՄՈՒԷ. — Տեսակ մը աղէ գրամ որ կը գործածուէր Ափրիկէի և մասնաւորապէս Եթովպիոյ մէջ և 100 փարաղի մօտ արժէք ունէր: Ամօյէն 23 սնդմ. երկայնութիւն ունի և կը կշռէ 68 և կրամ: Բնիկը, որ շուկայ կ'երթար ո՛ր և է վաճառք գնելու, ստիպուած էր, իբր գրամապահակ, գործածել ջորի մը կամ էջ մը: 1894էն ի վեր այս գրամին տեղ անցած են արծաթ և պղինձ գրամներ: Բարիցի Դրամներու Թանգարանին մէջ Ամօյէն նմոյշ մը կայ պահուած:

ԱՅՇ. — (Ֆրանսերէն *chèvre*, անգլիերէն *goat*, գերմաներէն *Ziege*, իտալերէն *capra*):— Կաթը, պանիրին հետ, միակ արտադրութիւնը չէ զոր այծը կուտայ մեզ: Անոր մորթին ու մազը (*թիֆթիֆ*) շատ աւելի կարեւոր նիւթեր են, զորս ճարտարարուեստը կը գործածէ: Ընտանի այծերն երեք տեսակի կը բաժնուին. — Եւրոպական, Ասիական և Ափրիկեան: Եւրոպական ու Ափրիկեան այծերու մորթերը մուշտակի համար չեն գործածուիր, այլ կը ծառայեն *ֆէյի սկրիսի* և *սախթիչան* շինուելու: Քեյի *սկրիսի* կը կոչուին այն մորթերն որք կեղեւով դառնուած են (*tanné*), իսկ սոււսափով դառնուածները մարտկենի կամ սախ-

թիյան կը կոչուին: Հնդկաստանի և Չինու այծերը մասամբ դանումի և մասամբ մուշտակներու շինութեան կը գործածուին: Նշանուոր են Էնկիւրիի, Քաշմիրի և Թիպէդի այծերը, որք կը գտնուին ի Թուրքիա, Հիմալայայի վրայ, Հնդկաստանի հիւսիսային կողմը, Թիպէդի հարաւային կողմն և ի Բէնճապ: Էնկիւրիի այծերուն տուած թիֆթիֆ երկար, մետաքսանման, լարակ և ճերմակ կ'ըլլայ: Անով կը շինուին ընտիր դիմացկուն գորգեր և հաստատուն կերպաներ: Մէն մի այծ մինչեւ 2 քիլօ թիֆթիֆ կուտայ: Էնկիւրիի այծը տարին 2 ձագ կը բերէ:

Քաշմիրի այծերուն մազն երկար է եւ մոխրագոյն, դեղին կամ ճերմակ կ'ըլլայ: Թիպէդի եւ Քըրկըզի այծերուն մազն աւելի նուրբ է: Արեւելեան Հնդկաստանի մէջ ահա գին քանակութեամբ այծ կայ: Մատրասէ եւ Պոմպայէ տարին 20 միլլիոն այծի մորթ կ'արտածուի: Քաշմիրի մէջ, տեղացիք այծի մազերով կը շինեն այն շալերը, որք «Հնդկաստանի քաշմիր» անունով անուանի են: Թիպէդի այծերուն տեսակը տարածուած է ամբողջ կեդրոնական Ասիոյ, Աֆղանիստանի եւ Մոնկոլիոյ մէջ: Ռուսական Թուրքաստանի այծերուն մորթը, որ շատ յարգի է, ամէն տարի Նիժնի Նովկորօտի սոնսպածառը կը բերուի Թաթար կարավաններու միջոցով: Մոնկոլիոյ ապրանքները գլխաւորաբար արեւելեան Չինաստանի նուահանգիստներէն կ'արտածուին, իսկ Հնդկաստանի ապրանքները Պոմպայ կը զրկուին եւ անկէ Լոնտոն կ'արտածուին: Ահա քանի մը թուանշաններ որք ամփոփ դադարաւոր մը կուտան քանի մը երկիրներու մէջ գտնուած այծերուն քանակութեան վրայ.

Սպանիա	5	միլլիոն	
Ալժերիա	3	»	600 հազար
Գերմանիա	2	»	750 »
Ռուսիա	2	»	
Իտալիա	1	»	750 »
Աւստրիա	1	»	600 »
Բորգուկալ	1	»	500 »
Ֆրանսա	1	»	420 »
Հունգարիա			600 »

Շուէտ-Նորվեկիա	500	հազար
Զուլցերլա	400	»
Յունաստան	300	»
Պելժիա	200	»
Սերպիա	180	»
Դանիա	125	»
Մարոք	50	»
Եգիպտոս	25	»

Հիւսիսային Ամերիկա շատ քիչ այժ ունի և հետեւապէս ահաւոր մրցակից մ'է այս նախանիւթին գնման համար։ Մ. Նահանգները Գերմանիայէ, Հնդկաստանէ, Սպանիայէ եւ Ալժերիայէ մեծաքանակ այծի մորթ կը գնեն։ Ֆլլաոեիֆիոյ մէջ մէկ գործարան մը միայն օրական 4000 տուգինա այծի մորթ կը պատրաստէ։ Ֆրանսա եւ Ամերիկա առանց մաքսատուրքի կ'ընդունին օտար երկիրներէ եկած այծի մորթերը։ Ֆրանսա ալ, Ամերիկայի պէս, ստիպուած է դուրսէն գնելու իր գործարաններուն պէտք եղած նախնական նիւթը, վասն զի իր այծերը քիչ են եւ անոնց մորթերն ալ ընտիր տեսակէ չեն։ Այծի ձագին կամ ուլին մորթն աւելի յարգի է։ Վըրայի մագերն հանելէ ու մորթը ներկելէ ետք, կը շինեն ձեռնոցներ որք փայլուն (glacé) կ'ըսուին, եթէ մորթին արտաքին կողմը վրան բերուի։ Իսկ երբ մսին կողմի մասը ձեռնոցին արտաքին մասը կազմէ, Շուէտական ձեռնոց կ'ըսուի։ Կլաւէները Եւրոպական մորթերով կը շինուին, իսկ Շուէտականը՝ հարաւային Ամերիկայէ եկած մորթերով, որոց արտաքին մասն այնքան լաւ չէ։ Ուլի մորթով կը շինուին նաեւ նուրբ ու հաստատուն կօշիկներ։

Միայն Ասիական Թուրքիոյ մէջ 10 միլիոն այժ կայ, որուն 2 միլիոնը ընտիր թիֆթիկ արտադրող էնկիւրիի այժ է, իսկ մնացածը պարզ այժ։ Այժը երկրագործին համար խիստ հասութաբեր է։ Արու և էգ երկու այծեր, երբ 1 ու կէս տարուան են, կ'արժեն 90 դրշ.։ Այս 90 դրշ.ի դրաւ մագլուխը տարին կ'արտադրէ 180 դրշ.։ ու հաշուով. — Այս երկու այծերը տարին առնուազն երեք օխա թիֆթիկ կուտան, որ 18ական դրշ.էն կ'ընէ իբր 55 դրշ., նաեւ կուտան 50 օխա կաթ, 20ական փր.էն 25 դրշ.։ Իսկ անոնցմէ

ծնած ձագերը կը ծախուին 100 դրչի, որով զոյգ մը էնկիւլ-
րիի այծի տարեկան անգուտ շահը 180 դրչ. է, այսինքն
100ին 200 շահ կը բերէ:

[Այծի տեսակներուն, մորթերուն եւ մազերուն վրայ
ընդարձակ տեղեկութիւններ պիտի տրուին Թիֆթիկ եւ ՍԱԽ-
ԹԻՅԱՆ քառերուն մէջ]:

ԱՆԹԱՊ [عنتاب]. — Հալէպի վիլայեթին համանուն
սանձագին մէջ քաղա մ'է 85,000 բնակչով: Ունի 8 նահիյե
եւ 202 գիւղ: Նահիյէներն են. — Օրէլ, Հէզէք, Ճիլտէ, Գը-
ղըլիտար, Բըզըք, Չարբըն, Թեպչար, Բէշ:

Հալէպէն 120 քիլոմէթր (2½ ժամ) հեռու է Այնթապ
քաղաքը, բայց այս վիլայեթին նաւահանգիստին՝ Իսկէնտէ-
րունի միջոցաւ ուղղակի կը հաղորդակցի Իզմիրի, Պէրութի
եւ Պոլսոյ առեւտր. հրապարակներուն հետ: Բանի մը ճար-
տարութիւններ բաւական ծաղկեալ են Այնթապի մէջ: Ունի
հիւսուածներ, անուշեղէններ, (քէսիշ, սուճուզ, քէֆմեզ,
եպլն), օճառաշինութիւն, կոշկաշինութիւն, գինեգործու-
թիւն, գորգաշինութիւն եպլն: Կ'արտածէ ալւաճ, կաշի,
չոր պտուղ, եւ պիստակ (Շամ Ֆըստըղը): Այնթապ 22—
25,000 Օսմ. ոսկիի պիստակ կ'արտածէ եւ քիչ մը նուազ
քանակով սև չամիչ:

ԱԵՏԸՆ [آيتون]. — Իզմիրի վիլայեթին հինգ սանձագնե-
րէն մին է: Ունի 25,000 բնակիչ եւ 7634 քառ. քիլոմէթր
տարածութիւն:

2400	քառ.	քիլոմէթր	մշակուած
850	»	»	արօտավայր
3860	»	»	լեռ.
524	»	»	անտառ.
7634			

Այտըն սանձագը բաժնուած է հետեւեալ վեց քաղաքնե-
րու, որոնք ութը նահիյէ եւ 410 գիւղ ունին, վերջին Սալ-
նամէին համաձայն:

Ա. Այտըն [آيتون]. նահիյէներն են Ինէպապատ, Սօպուճա,
Քէօզք, Բարայիտ: Ունի 148 գիւղ:

Բ. Սէօքէ [سوكه]. 54 գիւղ ունի:

Գ. Զինա [زينه]. 82 գիւղ ունի:

Դ. Պողոսաղան [بوزطغان] նահիյե Եէնի բաղար, ունի 53 գիւղ:

Ե. Նազիլլի [نازلی] նահիյե Ա.քէ, Սուլթան հիւսր, Գուրուճաք: Ունի 74 գիւղ:

Զ. Գարաճա ուռ [قرهجه‌سو] 19 գիւղ ունի:

Այսոյն Իզմիրի վիլայեթին մէջ Իզմիրի և Տէնիզլիի սանճագներու միջեւ կը գտնուի, գիրքը ծովեզերեայ է, բայց նաւահանգիստ չունի և առեւտրական գործառնութիւնք Իզմիրի միջոցաւ կ'ըլլան:

Կլիման բարեխառն ու օդը առողջ է՝ ծովէն հեռու ներքին վայրերը: Զմեռը շատ քիչ անգամ ջերմաչափը Օէն վար կ'իջնէ և ամառը Յունիս և Սեպտեմբեր ամիսներուն սովորաբար $+30^{\circ}$ էն $+33^{\circ}$ է շուրքին մէջ, և մինչեւ 40° կ'երնէ: Գարնան ու աշնան մէջ Այսոյնի սանճագին, ինչպէս նաև Իզմիրի վիլայեթին օդը անմիջապէս կը փոխուի:

Լեռ. — Այսոյնի սանճագին լեռներն են, հիւսիսային կողմը Իզմիրի և Այսոյնի սահմանին վրայ Սամսոն տաղ, Պալէմպօլ Տաղ, Տէնիզլի սանճագին սահմանին վրայ Պապա Տաղ, Մատարան Տաղ, խի սանճագին մէջ կը գտնուին Պէշբարմազ Տաղ, Էլմալը Տաղ:

Անտառ. — Այսոյնի սանճագին մէջ 524 քառ. քիլօմէթր տարածութեամբ անտառներ կան, որոնց ծառերն են գլխաւորաբար Հալէպի նոճի և տեսակ տեսակ կաղնիներ: Այս ծառերը ամուսի և ատաղձի կը գործածուին: Այս անտառներուն մեծագոյն մասը (205 քառ. քմ.) Նազիլլի ֆազային մէջ կը գտնուին:

Հանք. — Փայտաքարի կարեւոր հանքերակներ կան Այսոյնի Սէօքէ և Նազիլլի ֆազաներուն մէջ: Զմեռնիտի հանքեր կան Նազիլլիի մէջ, որոնք ծովմաս Տաղէն կ'սկսին եւ կ'երկարին մինչեւ Բէթաճահեռ: Այսոյնի մէջ կան հանքաջուրեր: Պաղլեզ պարունակող ջուր մը կայ Այսիւլըքի մօտ, որ 28⁰ տաքութիւն ունի և կը բուժէ յօդացուր: Նազիլլի մէջ կայ Կիւմիւլէ Ըլլճա անուանով հանքաջուր մը, որ օգտակար է վէրքեր բուժելու:

Դեռ. — Միայն Պէօլլիւք Մէնտէրէս գետը կը հոսի Այսոյնի սանճագին մէջ, որուն գետակիցներն են Արրա Սու եւ Լիւնա Չայ:

Լիճ. — Նոյնպէս մէկ լիճ մը կայ Այտընի մէջ, Պաֆա կէօլ, Տէնիզլի կէօլ կամ Աքըր չայ կէօլ կոչուածը: Այս լիճը 15 քիլոմէթր երկայնութիւն և 5 քմ. լայնութիւն ունի, իր գոնուի Սէօքէյի մէջ և կ'արտադրէ աղի ջուրի ձուկ: Արջառ. — Այտընի սանձափին մէջ կը բուծանեն 55,000 եղ ու կով, 200,000 ոչխար, 180,000 այծ, 12,500 ձի, 25,000 էջ և 6,500 ուղտ:

ԱԵՎԱԼԵՔ. — Գաւառակ Գարաոյի: Պորէ 50 մղոն հեռի: Առողջ կլիմայ: Պատուական նաւահանգիստ: Բնակիչ 20,000: Տուն 5000: Ճարտարարուես. — 75 ձիթարան հին գրութեամբ և 8 հատ շոգեշարժ, 200 գործարան գինիի և մասսիֆայի, 24 գործարան օճառի, 50 խաղախորդարան, 3 շոգեշարժ շաղացք և 30 հողմաղաց: Բերք. — Արմաիք, իւղ, դինի, կաշի, խոզկաղին: Ներածման ու արտածման վաճառականութիւնը զարգացած: Տարեկան գործառնութիւն աւելի քան կէս միլիոն Օսմ. ոսկի: Միջին հաշուով, տարին 1200 շոգեհաւ և 3000 տապառոտանաւ կ'ալցելին: Այլալըքի ձէթն հեղհեղէ կարեւոր տեղ մը կը բռնէ օտար ապառող հրապարակներուն վրայ:

Ա.Ս.Գ. — Ճերմակ ու կակուղ մետաղ մը որ կը հալի 2280° մէջ: Չոր կամ խոնաւ օդին չաւրուիք, բայց տաքուն կոքսիտանայ: Աւելի կարծր, տարածուն և կաշուն է քան կապարը: Նաև աւելի առածգական է: Անախորժ հոտ մը ունի որ իրեն յատուկ է: Հանածոն կը կոչուի անագի թըթուածնաւ կամ ֆասիդիդ, որ գլխաւորապէս կ'ենէ Բօրնալլէ (ուր շատ հին տառնէ ի վեր կը շահագործուի), Սաքսէ, Պահմիայէ և Հոլանտական Հնդկաստանէ (Պանքիի և Պիլիդոնի կղզիները): Անագի թթուածնատը նախ կը ճրգմուի և յետոյ կը լուացուի անշարժ սեղաններու վրայ թէ՛ անմիջապէս թէ անգամ մը կրակէ անցընելէ ետք, երբ մեծ քանակութեամբ երկաթի քար կը պարունակէ: Այսպէս կ'անջատեն օտար մետաղները ու մասնաւորապէս երկաթը: Յետոյ կը դնեն ցոլացիկ հնոցի մը թեթեւապէս հալած մասին վրայ և մեղմով կը տաքցնեն: Անագը կը հալի և մասնաւորապէս շինուած խոռոչի մը մէջ կը թափի, ուրկէ կ'երթայ արտաքին աւաղան մը: Հոն, հալած մետաղի աղտերը, ծա-

ուի ճիւղերու միջոցաւ խառնուելէ ետք, վրան կ'իջնեն և անագը կը մնայ տակը: Անագը կը ծախուի ծեծուած, կամ բարակ թիթեղի և կամ փոշիի վերածուած (նկարիչներու համար): Անագով կը շինուին կարգ մը անական անօթներ, ինչպէս դգալ, պատառաքաղ, աշտանակ, անօթ, սնակ ևն:

Վաճառականութիւն. — Օսմանեան մարտտան վիճակագրութեանց համաձայն, 1903—1904ին թուրքիա մտած անագին քանակութիւնը կը հասնի 500,742 քիլոյի, որուն արժէքն է 7,179,570 զրշ., մէճիտը 19 զշ.էն: Կ. Պոլիս միւնակ ինք 200 թօնօ անագ կը ներածէ, որուն մեծ մասը կը զրկուի ներքին գաւառները: Անագի դիւտուր հրապարակը Լոնտոն է: Ասկէ առաջ փորձուեցաւ ֆրանսական անագ քշել մեր հրապարակին վրայ, բայց չյաջողեցաւ, որովհետեւ տեսակն այնքան լաւ չէր: Մինչեւ 1899, թուրքիա մտած ամբողջ անագը Լոնտոնէ կուգար: Ամէնէն յարգի ապրանքն էր Լոնտոնի Միչըլ քորձարանին ապրանքը, որուն մարքան էր հաւալուան մը (թուշուն): Քանի մը տարիէ ի վեր նոյնպէս Լոնտոնէ կուգայ ուրիշ ապրանք մը, Բէմբօլի գործարանէն, և կ'ըսուի թէ շատեր կը նախընտրեն այս ապրանքը: Գերմանք, 3—4 տարիէ ի վեր, կը փորձեն Անգլիացիներուն հետ մրցիլ: Համպուրկէ Պոլիս կը ներածեն ուրիշ տեսակ ապրանք մը, որուն վրայ զանգակի նշան մը կայ և թօնօ գլուխ մէկ սգերլին պակաս կ'արժէ անգլիականէն: Նաեւ շատ փայլուն է և յաճախորդները կը բռնեն: Այսօր Գերմանք տարեկան 20—30 թօնօյի չափ կը ծախեն մեր հրապարակին վրայ և հաւանական է որ հետզհետէ յառաջդիմեն: Այս արդիւնքը զիւրաւ ձեռք բերուած չէ: Բայց Գերմանք յարատեւող են առեւտուրի մէջ և ասիկա իրենց յաջողութեան պայմաններէն մինէ: Թուրքիա ներածուած ապրանքը ձողակներով կուգայ: Տեսակ մը կայ որ 2 ձողակը մէկ լիպրա կը կշռէ, և ուրիշ տեսակ մը որուն 5 ձողակը մէկ լիպրա է: Պոլսոյ մէջ 3 ձողակնոցը աւելի կը քշուի, իսկ գաւառներու մէջ 5 ձողակնոցը: Այս ձողակները եռանկիւն են և 6 սնդմ երկայնութիւն ունին: Մէկ տակառ կը պարունակէ 2 անգլ. կենդինար անագ: Առաջ, Կ. Պոլիս, իր սպառումին համար,

[կը շարունակուի]

PHRASEOLOGIE

1. Ci-joint une lettre de votre sieur K. concernant votre commande
2. Nous vous remettons sous ce pli la note imprimée des ventes des marchandises de la semaine
3. Par contre nous vous remettons ci-inclus un chèque
4. Vous trouverez ci-inclus notre prix courant
5. Vous trouverez l'adresse de notre maison sur le bulletin ci-annexé
6. Ci-joint nous vous remettons un effet de M. 400 sur votre ville que vous voudrez bien faire encaisser
7. Vous trouverez le nom de la maison en faillite sur le bulletin ci-inclus
8. Nous avons l'avantage de vous remettre ci-joint la note de vente
9. Je vous renvoie par la présente votre remise sur Konia; vous avez omis de la munir de l'endossement et du timbre
10. A cette occasion je prends la liberté de joindre l'extrait de votre compte
11. Nous avons l'honneur de vous remettre ci-inclus fr. 800 sur A. B. de votre ville et nous prions de les faire encaisser et de nous créditer du produit
12. Nous nous permettons de joindre à la présente une lettre pour Mr. A
13. Vous trouverez ci-joint la cote de quelques articles pour votre gouverne
14. J'ai bien reçu votre circulaire et la lettre qui l'accompagnait
15. Il vous plaira à y joindre la facture
16. Vous verrez votre dette par l'extrait ci joint
17. Nous avons reçu aujourd'hui votre lettre du 6 sous enveloppe de M. A.
18. Ci-joint les échantillons
19. Votre lettre était jointe à la mienne
20. Nous renfermons sous le même pli le duplicata

1. Enclosed a letter from your Mr. K.
2. Enclosed we hand you a printed list of our weekly sales
3. Per contra we remit you under this cover
4. Subjoined we beg to hand our list of prices
5. You will find the name of the house on the scrip subjoined
6. Annexed we hand you a bill of M. 400 upon your place which p'ease to get cashed
7. On the enclosed slip of paper you will find the name of the house in question
8. Enclosed we have the pleasure of rimitting your account of the sale
9. Enclosed I send you back the remittance per Konia, as you had omitted to endorse it and provide it with a stamp
10. On this occasion I beg leave to enclose the extract of your account
11. We have the honor to enclose a bill 800 fr. upon A. in your town, to be cashed and passed to our credit
12. We venture to enclose a letter to M. A. in your town
13. We annex some quotations for your guidance
14. I have received your circular with your favors subjoined
15. Please to add the invoice
16. You will find it by the enclosed extract
17. We received this day your letter of the 16th under the cover of M. A
18. Patterns here with
19. Your letter was added to my own
20. We likewise enclose the duplicate

ԱՌԵՒՏՐ. ՈՃԵՐ ԵՒ ԱՍԱՑՈՒԱԾՆԵՐ

1. Ներփակ կը գտնէք Պ. Գ.ի մէկ նամակը, ձեր ապրաքանքին նկատմամբ:
2. Ներփակեալ ձեզ կը ղրկենք շարաթուան մը մէջ ծախուած վաճառքներուն ցուցակը:
3. Ասոր փոխարէն ներփակեալ ձեզ կը ղրկենք չէք մը:
4. Ներփակեալ կը գտնէք մեր վաճառքներուն գիները:
5. Մեր վաճառատան հասցէն կը գտնէք ներփակ թուղթին վրայ:
6. Ներփակ կը ղրկենք ձեզ 400 մարքնոց մուրհակ մը, ձեր հրապարակին վրայ քաշուած, զոր հաճեցէք գանձել:
7. Մանկացեալ վաճառատան անունը կը գտնէք ներփակ թուղթին վրայ:
8. Պատիւ ունինք ներփակեալ ձեզ ղրկելու վաճառման ցուցակը:
9. Ներկայիւս կը ղրկենք Գոնիայի հրապարակին վրայ ձեր քաշած փոխգիրը, որուն փոխանցումը և դրոշմաթուղթը մտնցած էիք:
10. Այս առթիւ կը համարձակիմ ձեր հաշուին ամփոփումը ներփակ ղրկելու:
11. Պատիւ ունինք ձեզ ղրկելու ձեր քաղաքէն Ա. Բ.ի վրայ քաշուած փոխգիր մը: Կը խնդրենք որ զայն գանձէք և մեր հաշուոյն անցընէք:
12. Ներկայիս հետ Տիար Ա.ի ուղղեալ նամակ մը կը ղրկենք ձեզ:
13. Ներփակեալ կը գտնէք քանի մը վաճառքներու գիները, ձեր գիւրութեանը համար:
14. Ստացայ ձեր շրջաբերականը և յարակից նամակը:
15. Հաճեցէք միտաին ղրկել հաշուեցոյցը:
16. Ներփակ հաշուէն պիտի տեսնէք ձեր պարտքը:
17. Այսօր ստացանք Տիար Ա.ի միջոցաւ ձեր ղրկած նամակը:
18. Ներփակեալ կ'ստանաք նմոյշները:
19. Ձեր նամակը իմ նամակիւ մէջ էր:
20. Երկրորդ օրինակն ալ միտաին կը ղրկենք:

1. Inliegend ein Brief von Ihrem Herrn R...
2. Wir übermachen Ihnen inliegend die gedruckte Liste unserer wöchentlichen Verkäufe.
3. Dagegen übermachen wir Ihnen inliegend.
4. Beifolgend finden Sie unseren Preiscourant.
5. Sie finden den Namen des Hauses auf dem beifolgenden Zettel.
6. Wir übermachen Ihnen angebogen (1) einen Wechsel von M. 400 auf dort zum gefälligen Einzug.
7. Auf beifolgenden Zettel finden Sie den Namen des in Rede stehenden Hauses.
8. Wir haben das Vergnügen, Ihnen beifolgend Verkaufsrechnung zu übersenden.
9. Ihre Remesse auf Konia folgt inliegend zurück, da Sie unterlassen haben, dieselben mit Giro und Stempelmarke zu versehen.
10. Bei dieser Gelegenheit erlaube ich mir, den Auszug Ihrer werten Rechnung beizufügen.
11. Wir beehren uns, Gegenwärtigem Fr. 800 auf A. B. dort zum Einzug und zur Gutschrift beizufügen.
12. Wir entlauben uns, einen Brief an die Herren A. B. dort einzuschließen.
13. Wir fügen Ihnen die Preise einiger Artikel zu Ihrer Richtschnur bei.
14. Ihr Cirkulur nebst dem ihm beigefügten Schreiben ist mir zugekommen.
15. Belieben Sie die Faktura beizufügen.
16. Sie werden es aus beikommenden Auszuge ersehen.
17. Wir haben heute Ihr Werts vom 16 unter Einschluss der Herren A. B. erhalten.
18. Ich lege Ihnen die Muster bei.
19. Ihr Brief lag dem meinigen bei.
20. Wir schließen nach das Duplikat bei.

(1) Պերլինի հրապարակին վրայ իր առևտրի պարկեշտ գործառնութիւններով ծանօթ վաճառականն մը զխտել տուած է մեզ որ այս բառը սովորաբար առևտրի լեզուէ մէջ չի գործածուիր։ Մենք այս բառը տեսած ենք 1897ին Պերլինի մէջ տպուած Heinrich Doewe Լ, Harry Alcock Ի և E. Charmillot Ի պատրաստած առևտրական ֆուգիոյ ժիւղէ մէջ։

Առևտրական Քրոնիկ

ԳՈՐԳԻ ՀՐԱՊԱՐԱԿԸ

ԳՈՐԳԻ ՍԷՆՏԻՔԱ

ԻԶՄԻՐԻ ՄԷՋ

×

Առևտրական հրապարակին վրայ օրուան կարեւոր խնդիրն է գորգագործութեան սէնտիքայի մը կազմութիւնը իզմիրի մէջ, 300,000 տնգ. սակի դրամագլխով։

Իզմիրի հրապարակին վրայ գործող երեք առևտրի ծանօթ տուներ, — Թ. Ա. Սպարթալը և ընկ. [Ալաէրդ Ալիօղլի, վարիչ նոյն տան], Սիտնի Լաֆօնթէն, Բ. ա'Անարէա և ընկ., ինչպէս նաեւ Սայքս և ընկ. կազմած են սէնտիքա մը, որ մեր մասնաւոր լուրերուն նայելով, 1908ին միայն պիտի սկսի իր գործառնութեանց։

Այս սէնտիքայէն դուրս մնացած են ուրիշ ո՛չ նուազ կարեւոր տուներ, ինչպէս Բարթրիճ, ներկայացուցիչ Լոնտոնի Մէյքլ առևտրի մեծ տան, — Կրիֆիթ, ներկայացուցիչ Լոնտոնի Քարտլինալ Հարդֆըրդ տան, Հապլիֆէ Բօլաքօ և ուրիշ քանի մը տուներ։

Նորակազմ սէնտիքային մասնակցող Սայքս և ընկ. տունը հանրածանօթ գործարանատէր մ'է, որ Պանարմալի մէջ բուրգի մեծ մանարան մը կը բանեցնէ, և Այալընի նա-

հանգին, ինչպէս դեռ ուրիշ գորգագործ կեդրոններու կը հայթայթէ բուրգէ թեզան (իլմե) :

Սէնտիքային առեւտր. գործառնութեանց կեդրոնն է Իզմիր, որ Այտընի նահանգին գորգագործ կեդրոններուն մեծ շահատանն է : Բոլոր գորգագործ կեդրոններու մէջ աւելնէն կարեւոր տեղը կը բռնէ Ուշաք, որ թէեւ վարչապէս Պրուսայի նահանգին կարեւոր ռաւնաֆներէն մին է, բայց տնտեսապէս կապուած է Այտընի նահանգին կարեւոր նահանգապետին՝ Իզմիրի հետ : Ուրիշ կարեւոր կեդրոններ են Կէօրաէս, Տէմիրճի, Գուլա, Սպարթա ևն., Այտընի նահանգին մէջ :

Սէնտիքային մասնակցող տուները այս գորգագործ կեդրոններու մէջ հազարաւոր գործատեղաններ կը բանեցնեն աճեալ կոչուած ներկայացուցիչներու ձեռամբ, որք հազարաւոր ոտիկներ կանխաւճար (ալանցո) տուած են գործատեղաններու տէրերուն : Այս տուները ժամանակէ մը ի վեր, որոշ գնով մը իրենք կը հայթայթէին պէտք եղած իլմե, զոր մասնաւոր կարգադրութեամբ մը կը գնեն Սոյքս և ընկ. տունէն : Այս իրողութիւնը ինքնին կը բացատրէ թէ ինչու համար սէնտիքան իր մէջ ընդունած է Սոյքս և ընկ.ը :

« — Սեմսիֆայիւ կազմութեան նպատակն ի՞նչ է », կը հարցնեն այն թերթերը, որոնք օրուան առեւտր. այս կարեւոր լուրին արձագանդ եղան : Ի մէջ այլոց, Թուրք Մամլույ ամէնէն կարեւոր ներկայացուցիչը՝ Իգսաւ՝ երկու կարեւոր հատուածներ նուիրեց խնդրոյն, սա՛ եզրակացութեան յանգելով թէ Սէնտիքան օգտակար պիտի չըլլայ ընդհանրագործութեան : Մենք առ այժմ պիտի չքննենք այս կարեւոր կէտը, այլ պիտի շատանանք առաջ բերելով քանի մը պարզ նկատողութիւններ, որոնք ինքնին պիտի բացատրեն Սէնտիքային որոշ նպատակը :— Մեր մէջ սեմսիֆա բառը թէեւ շատ անգամ մենավաճառի խմատով կ'ըմբռնուի, բայց Իզմիրի գորգագործութեան սէնտիքան, ըստ մեզ, պարզ առեւտր. անանուն ընկերութիւն մ'է չորս կարեւոր տուններու, որոնք ասկից առաջ բուռն մրցում մը կը մղէին իրարու դէմ, զինիրը անոնց աստիճան գեղջելով որ թէ՛ իրենք կը փաստէին և թէ գործատեղաններու տէրերը : Վերջապէս զինները հետզհետէ գեղջելով ո՛ւր պիտի յանգէին, չէ՞ որ

վնասի մէկ մասը արդէն դոյզն օրականով աշխատող գործաւորին պիտի վիճակէր։ Այս մրցումէն կը վնասուէին արուեստն ալ, ճաշակն ալ, ներկարարութիւնն ալ, վասն զի տժան և շատ արտադրելու փոյթն ինքնին սնաւեալ կ'ընէր արուեստն ու ճաշակը, և շատ ստորին գորգեր, ամէն կերպով անյաջող, հրապարակ կուգային։

Ուրիշ ո՛չ նուազ մեծ անպատեհութիւն մ'ալ սա էր թէ անհեթեհները գործասողանները իրարու ձեռքէ կը խլէին, մեծ գումարներ ալանց տալով։ Այսպէս, շատ մը գումարներ կը կորսուէին անգանձելի։ Օրինակի համար, այսինչ անհեթեհ որոշ նկարի և չափու վրայ գորգ մը կը յանձնարարէր այսինչ գործասեղանին, այսմանաւ որ իւրաքանչիւր բնագլխով այսքան սրյրծրմ (կապ) պարունակէր, բայց գործասեղանին տէրը պակաս գործել կուտար և գորգը թոյլ կ'ըլլար։ Երբ անհեթեհ զխողովութիւն ընէր և զինը զեղջիլ ուզէր, գործասեղանին տէրը, արդէն ուրիշ անհեթեհ մը հրապարուում, կ'առնէր կը քալէր անվճար թողլով իր պարտքը։ Այս անել կացութեան գարման մը տանելու և անհարկի մրցումը բառնալու համար էր որ ասկէ քանի մը տարի առաջ սէնտիքային մասնակցող տուները պայմանաւորուած էին գորգերը որոշ գնով մը ծախելու եւրոպական տուներուն և գործասեղանները իրարու ձեռքէ խլելու վնասները գրութեան վերջ տալու համար։ Եւրոպական ա՛յն վաճառատունները, որոնք նախապէս պայմանաւորուած էին այս տուներուն հետ, զեղջեալ գնով մը կ'ստանային իրենց պէտք ունեցած գորգերը, իսկ անոնք որ պայմանաւորուած էին, որոշեալ զեղջէն օգտուելու իրաւունք չունէին։ Ահա երեք տարիէ ի վեր կը շարունակուէր այս գրութիւնը, որուն գէժ գանգատ մը եղած էր։ Այս կարգադրութեան շնորհիւ, անհարկի մրցումը մատամբ վերցած էր։ Երբ անցեալ տարի բուրգին զինը անսովոր կերպով սուղցաւ, Իգմիրի գորգի վաճառականները սկսան իրենք վճարել իլմին տարբերութիւնը, որպէս զի գորգագործները, բուրգին սղութիւնը պատրուակ բռնելով, բանաղէքը չափէն աւելի չը բարձրացնեն։ Արդաւել այս կարգադրութեամբ գորգին գինը շատ չը բարձրացաւ։

Ինչպէս այս բացատրութիւններէն ալ կը տեսնուի, գոր-

գի նորակազմ սենտիքան ուրիշ բան չէ, բայց եթէ մէկ երկու տարիէ ի վեր իրարու հետ պայմանաւորուած քանի մը վաճառատուններու գրամագլուխներուն ձուլուիլը, Ամալկամէյզըտ Ասօսիէյշըն անունին տակ, անշուշտ իրենց ներքին մրցումը բոլորովին բաւնալու և աւելի ընդարձակ սահմանի վրայ տարածելու համար իրենց առեւտր. գործառնութիւնները: Սէնտիքային գործի սկսելէն վերջ յայտնի պիտի ըլլայ թէ իր առաջագրած նպատակը իրօք մենավաճառ ընել է գորգագործութիւնը, եթէ ոչ արդէն գործուած տեսակները ազնուացնել և անոնց սպառումը աւելցնելու ջանալ, ինչպէս նաեւ նոր տեսակներ ստեղծել, մրցելով Պարսկական տեսակներու դէմ: Եթէ մենավաճառ ընել է, ինչպէս ոմանք կը կարծեն, իր յաջողութիւնը տարտուրտական է, և արդէն իր առաջագրած նպատակը այս չի թուիր, զի սէնտիքայէն դուրս մնացող կարեւոր տունները իրենց ձեռքը պիտի չը կրպեն, մանաւանդ որ Ուշագի մէջ կան բնիկ գորգագործներ, որոնք մեծամեծ հարստութիւններ ունին և կրնան ի հարկին հակադէմ նորակազմ սէնտիքային գործառնութիւնները: Առայժմ եթէ փաստող մը կայ, Ուշագի մէջ հաւատաւորած երկու մանարաններն են, որոնք եւրոպական մեքենաներով օժտուած են և իրարու դէմ կը մրցին: Մին բուրգին օխան 15 և միւսը 20 փարպի կը սանտրէ, կը գզէ և կը մանէ, Սայքս և ընկերութեան դէմ մրցելով: Բայց անոնց համար ալ գործ պիտի գտնուի միշտ, բաւական է որ Ուշագ պահէ իր առաջնակարգ կարեւոր դիրքը գորգագործութեան մէջ:

Թ Ո Ւ Ր Ք Ի Ո Յ Հ Ա Մ Բ Ա Ի Ա Ւ Ո Ր Բ Ե Ր Ք Ե Ր Է Ն Մ Ի Ն

×

ԿԱՂԻՆԻ ՎԱՃԱՌԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

Կես միլիոն ոսկիի հասոյք. — Արտաւան գլխաւոր կեդրոնները. — Կաղնիին եւ կեղեւին գործածութիւնները ճարտարութեամբ մեջ:

Տրապիզոնէն Երուսաղէմ. ձիահերեւան կը գրէ մեզ. —

Տրապիզոնի նահանգին գլխաւոր բերքը կաղինն է, ու

րուն կարեւորութիւնը շեշտելու համար կը բաւէ միայն ըսել թէ ուրիշ երկիրներ մեծամեծ զոհողութիւններ և ջանքեր ըրած են ծաղկեցնելու համար կաղինի մշակութիւնը։ Օրինակի համար, Ռուսիա հազարաւոր տունկեր բերել տալով յարմար դաւառներու մէջ տնկել տուած ու քսան տարուան յարատեւ աշխատութեանց շնորհիւ 20—25 հազար կենդինարի արտադրութիւն մը առաջ բերելու յաջողած է. բայց ըսենք նաեւ թէ այդ կաղինը հաստ կեղեւով ու ճղճիմ միջուկով ըլլալուն համար չա՛տ հեռի է մեր կաղինին հաւասարելէ։ Շերամաբուծութիւնը որ գրէթէ Թուրքիոյ բոլոր գաւառներուն մէջ կը մշակուի, տարին 3—4 միլիոն ոսկիի գումար մը ապահոված է, իսկ կաղինը որ միայն Տրապիզոնէ, Կիրասոնէ և շրջականերէն կ'արտադրուի, առատութեան տարին մինչեւ 6—7 հարիւր հազար, և նաւազադոյնը 300 հազար կենդինարի կը հասնի ու կէս միլիոնէ աւելի հառոյթ մը կը բերէ մեր երկրին։

Կաղինը միայն Թուրքիոյ մէջ չի գոյանար։ Սիկիլիոյ ու Սպանիոյ մէջ ալ Պարչեւնայի շրջականերէն կաղինի արտածութիւններ կ'ըլլան, բայց թէ՛ քանակութեամբ քիչ և թէ տեսակով վար ըլլալուն համար, ուշագրաւ հանդամանք մը չունին և զուրկ են մեր հրտադրակին վրայ ու է աղբեղութիւն մը ընելէ։

Կաղինի գլխաւոր արտածման կեդրոններն են Համպուրկ, Թրիէսթէ, Մարսէյլ, Ագեքսանդրիա, Լոնտոն, Ամստերտամ, Ռոթէրտամ, Նիւ—Եօրք, ու սրածայր կաղինի համար ալ Ռուսիա։ Կաղինը կ'արտածուի կեղեւով, ինչպէս նաեւ կեղեւը միջուկէն զատուած վիճակով (noisettes cassées) ծծումբի ծուխով ներկուելէ վերջ։ Փրանսա միայն առանց ներկուելու կը պահանջէ։

Ժամանակին երբ Եւրոպայի առեւտր. հրապարակնէրուն մեծագոյն մասին անձանթ էր կաղինը, արտածումի գլխաւոր կեդրոնն էր Թրիէսթէ, ուրկէ կեդրոնական Հիւսիսային Եւրոպայի և Ամերիկայի մէջ կը տարածուէր, բայց հիմա շոգենաւային ընկերութեանց, և ուրիշ նմանօրինակ մրցումներու առջեւ տեղի տալով, Թրիէսթէ առաջնութիւնը թողած է Համպուրկի, ուրկէ աւելի հեշտ ու աւելի գլխաւոր մատչելի է Գերմանիա, Հիւս. Եւրոպա ու Ամերիկա առաւ-

քումներ ընել, փոխադրութեանց, առեւտրական թուղթերու (քումպիալ) և ուրիշ տեսակէտներով:

Կեղեւոյ աւրածուած կաղինը կը գործածուի ուտելու, իսկ միջուկը ընդհանրապէս չօքոյայի և շաքարեղէններու մէջ. ճմուռելով երկու մասի բաժնուած միջուկը (կոտրած) նոյնպէս, իսկ փոսածը (noisettes gâtées) միայն ձենովա կը զրկուի, ուր իւղը միայն առնելով մնացածը քիմիական պարարտութեանց կը գործածուի: Գալով կաղինի կեղեւին, ընդհանրացած ու հետզհետէ ծաւալող սովորութեան համեմատ վառարանի մէջ վառելու կը գործածուի ու պարկը կ'արժէ մինչեւ 3 զրուշ: Թրիէսթէէն երբեմն փոքրաքանակ յանձնարարութիւններ կ'ըլլան, բայց չի գիտցուիր թէ ինչ բանի կը գործածուի, անշուշտ կրնայ ճարտարարուեստի մը ծառայել ու շատ աւելի արժէ, ինչպէս եղած է շատ մը անընշան կարծուած նիւթերու համար: Այս մասին եղած հետազոտութիւնք ապարդիւն մնացած են:

Կաղինի մէկ գլխաւոր առաւելութիւնն ալ սա՛ է, որ ուրիշ բերքերու նման զոնալիւս տեղեր մշակութիւն չունի: Բաց ի նուշէն և պիստակէն, որոնք քիչ թէ շատ կրնան ազդել սպառումին վրայ, ուրիշ մրցակից ալ չունի: Խոհեմ վաճառական մը կրնայ շատ արդիւնաւոր գործառնութիւններ ընել կաղինի վրայ:

ՅԱՆ. ԽՄԲ. — Մեր առած մասնաւոր տեղեկութիւններուն նայելով, Երուանդ Է. ձիւհեբեանի հանգուցեայ հայրն էր որ 15 տարուան անձնակազմ փորձերով եւ զոնոլութիւններով յաջողած էր կաղին կոտրելու յաշուկ մեքենայ մը հնարել եւ կատարելագործել, ինչ որ ժամանակի եւ դրամի 50% խնայութիւն մը առաջ բերած է:

Կաղինի վերջին գիներն հրապարակին վրայ. — Կաղ կաղինին գիներն են 44 օխանոց կենդինարը, Տրապիզոնինը 183—185 զրշ., Կիրասոնինը 193—195 զրշ., սրածայրը 215—220 զրշ., իսկ միջուկը 9—9¹/₈ զրշ. օխանո Ֆրանսիոյ տը և արտածութեան համար 1⁰/₁₀ ծախք:

Մերսինէ Նամակ

ԳՈՒԼՊԱՅԻ ԳՈՐԾԱՐԱՆ. — ԲԱՄԲԱԿ. — ՕՍՄ. ՊԱՆԲԱ.

Մերսինի ծանօթ վաճառականներէն մին, որ «Բիւրակն»ի պատուակալ քղքակցի պաշտօնն ստանձնած է ազնուաբար, հետեւեալ շահեկան տեղեկութիւնները կը հաղորդէ մեզ. —

Ստոյգ աղբիւրէ կ'իմանամ որ ապահովագրական ընկերութիւնները, քննելով Ատանայի մէջ ալրած Սիհուռ զուլպայի գործարանատէր Պապիկեան, Չաքմաքճեան և Բարիքեան Տեարց տոմարները, ապահովագրուած գումարէն շատ աւելի գտած են յիշեալ վաճառականներուն կրած վնասը և հետեւաբար հատուցում պիտի ընեն անյապաղ: Այս կէտը կը յիշենք չեչաւելու համար որ վաճառատան մը տոմարներուն կանոնաւորութիւնը ո՛րքան անհրաժեշտ է մանաւանդ այսպիսի տարիներու մէջ ուր գործի մարդուն ուղղամտութիւնն ի յայտ կուգայ որոշապէս:

* * Ատանայի մէջ հաստատուած «արեւելեան բամբակի ընկերութիւնը» իր գործառնութիւններն օր օրի կ'ընդարձակէ: Ամերիկեան հրապարակէն մեծ քանակութեամբ բամբակի հունտ բերել տալով, յանձնեց հարադարձներուն: Այս շաբաթ (23 փետր.) է՞օս շոգենալին բեռոցը 1200 հակ Ատանայի բամբակ, 12,000 Օսմ. տակի արժէքով: Այս ապրանքները կը ղրկուին Գերմանիա:

* * Այն օրէն երբ Օսմ. Պանքայի մասնաճիւղին Տընօրէնութեան փափուկ պաշտօնը յանձնուեցաւ Մ. Ավետիսիանի պէս ձեռներեց, չրջահայեաց և զարգացեալ անձնաւորութեան մը, նոյն մասնաճիւղի գրոմական գործառնութիւնք հետզհետէ աւելցան: Մ. Ավետիսիան գիտցաւ սիրաշահիլ հրապարակին բոլոր վաճառականները, ամէն գիւրութիւն ընծայելով անոնց: Այս փոխադարձ տուեալ. շահաւէտ յարաբերութիւնները ի հարկէ մեծ մղում տուին Պանքային գործառնութիւններուն, որոնց չնորհիւ հասոյթը եռապատկուեցաւ կարճ միջոցի մը մէջ: Տնօրէնին այս գործունէութեան

Թիւնը գնահատելով, Օսմ. Պանքայի վարչութիւնը որոշեց Հալէպ փոխադրել զայն և այն տեղի մասնաճիւղին Տնօրէն կարգեց յաւելուածական թոշակով : Տեղւոյս վաճառականները խնդրած են Պանքային վարչութիւնէն որ Մ. Ավետիս-նոս վերադառնայ իր նախկին պաշտօնին, Մէրսինի վաճառականութեան իր մասուցած ծառայութիւնները չարունակելու համար :

Կը լսենք թէ Օսմ. Պանքայի Ապամայի մասնաճիւղին Տնօրէն Մ. Ունկարի ևս իրր յաջորդ նշանակուած է ուրիշ մը, բայց տեղւոյն վաճառականները խնդրած են որ Մ. Ունկար մնայ իր պաշտօնին վրայ, զոր կը վարէ ձեռքն հասօրէն :

ԴՐԱՄԱԿԱՆ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ՔՈՒՏԻ ԼԻՍԷ. — Փետրուար 13ին նկատ մը գումարած է Քոնէտի Լիօնէի վարչական Խորհուրդը և որոշած է բաժնետէրէց յառաջիկայ ժողովին առաջարկել իւրաքանչիւր բաժնետէրութի համար 55 ֆրանքի շահարժին մը :

1906ի չըջանին մէջ այս հաստատութեան զուտ շահը եղած է 34,607,448 ֆր. 70 սանդիւմ : Իւրաքանչիւր բաժնետէրութի 55 ֆր. շահարժին տուելու համար պիտի վճարուի 27,500,000 ֆր. և մնացեալ գումարը՝ 7,407,448 ֆր. 70 սանդիւմ, նոր տարւոյ հաշուոյն պիտի անցնի : Նախորդ տարիներուն մէջ այս հաշուոյն անցուած էր 10,331,768 ֆր. 86 սանդիւմ, որով այդ հաշուոյն տրամադրելի գումարը պիտի ըլլայ 27,469,217 ֆր. 56 սանդիւմ : Վարչական Խորհուրդը պիտի առաջարկէ բաժնետէրերուն որպէս զի հաւանութիւն յայտնեն այդ գումարէն 20 միլիոն ֆր. պահետի դրամագլուխին վրայ բարդելու, և այսպէս Քոնէտի Լիօնէի պահետի դրամագլուխը 125 միլիոն ֆրանքի պիտի բարձրանայ, այսինքն ընկերական բուն դրամագլխոյն կէսին չափ : 55 ֆրանքի շահարժինը պիտի բաշխուի հետեւեալ կերպով. — 1907 Մարտ 25ին 25 ֆր. թերհաշիւ մը, իսկ մնացեալ 30 ֆր. 25 Սեպտեմբերին՝ տուրքերը ղեղչեի վերջ :

ՎԻՐՆՐ ՊԱՆՔ ՖԵՐԱՅՆ. — Անցեալ տարուան հասոյթը եղած է 21,443,9.2 քօռօն որուն 13,383,013ը զուտ շահ : Նախորդ տարուան հասոյթն էր 17,053,878 քօռօն, և զուտ շահը 10,407,293 քօռօն : Պանքան այս տարի պիտի կրնայ 7.5 առ հարիւր շահաբաժին մը տալ բաժնետէրերուն :

§

ԱՆԳԼԻՈՅ ՊԱՆՔԱՅԻՆ այս շաբթուան հրատարակած հաշուեկշռին համեմատ իր պահեստի և վճարելի գումարներու համեմատութիւնն եղած է 44—82 առ հարիւր : Հաշուեկշիւէն կը տեսնուի նաեւ որ այս շաբթու 245,000 Անգլ. ստկիի աւելի մետաղ դրամ գանձուած է, պահեստի պանքատմաներու քանակը 973,000 ստկի աւելցած է 2,071,000 ստկիի աւելաւոր. թուղթ աւելի զեղչած է : Անգլիոյ Պանքան հետզհետէ կը շատցընէ իր պահեստը, այսու հանգերձ տոկոսի սակէն նոր զեղչ մը չի յուսացուիր այս օրերու :

* Նոր կարգադրութիւն մը ամերիկեան դրամական գործերու մասին. — Ելմտական յանձնաժողովին անդամներէն Մ. Ալտորիս առաջարկ մը ւրած էր, զոր Ծերակոյտը ընդունած է 24ի դէմ 40 ձայնով : Դրամական նոր օրէնքին համաձայն 10 միլիոն տոլար սակեգրամ սերիֆիաներ (պանքատմ). հրապարակ պիտի հանուին, որոնք 1, 2 և 5 տոլարնոց մասերու ալ պիտի բաժնուին : Բաց աստի, այդ օրէնքին համաձայն, Ամերիկեան Նէշնըլ Պանքաները արտօնուած են մաքրային հասոյթներու ստացագիրները աւանդ առնել, որով այդ պանքաներուն շրջաբերութեան հանելիք տոմսերուն գումարը 3էն 9 միլիոն տոլարի պիտի բարձրացուի :

Սակարանի Կեանք

Անցեալ երկու շաբթուան մէջ, պետական և ուրիշ կարեւոր արժեթուղթերու վրայ հետեւեալ նշանակելի փոփոխութիւնները եղան Եւրօպայի և Ղալթիոյ սակարաններուն մէջ :

Բարիկի սակարանին մէջ, Ֆրանսական Ռանգը 95 ֆր. 52 սնդ. քն 96,20ի ելաւ, Օսմ. Միացեալը 97 ֆր. 10 սնդ. քն 97 ֆր. 12 սնդ. քն ելնելէ յետոյ իջաւ 97,05ի, Սպանիական

Արտաքինը 95 ֆր. 25 սնդ.էն ելաւ 95,80ի, Ռուսական 30,61 ֆր. 85 սնդ.էն ելաւ 62,30ի և յետոյ իջաւ 62,25 ֆր.ի Րում. երկաթուղին որ նախընթաց շարժու 151,50 ֆր.էն 154,50 ֆր.ի բարձրացած էր, իջաւ 153,25 ֆր.ի: Վարկային թուղթերու մէջ Պանք Օթոման և Պանք տը Բառի վրայ գրին, առաջինը 690 ֆր.էն ելեւէջներով բարձրացաւ 702 ֆր.ի, երկրորդը՝ 1545էն 1572 ֆր.ի, իսկ Քուէտի Լիւնէ 1223էն 8 ֆր. կոտրեց և իջաւ 1215 ֆր.ի, նոյնպէս Պանք տը Ֆրանս 3975 ֆր.էն իջաւ 3950 ֆր.ի:

Անգլիոյ սակարանին մէջ Անգլիական Գնառուիական 86,63 Անգլ. ոսկիէն իջաւ 86,18, մինչ Օսմ. Միացեալը 96ի վրայ անփոփոխ մնաց:

Պերլինի սակարանին մէջ պետական երկու առաջնուկարգ թուղթերն ալ կոտրեցին Անրուէօնդ Ալլման 86 մարք 20 ֆէնիկէն 85,80 մարքի և Օսմ. Միացեալը 96,50 մարքէն 95,50 մարքի իջան:

Վիեննայի սակարանին մէջ հետզհետէ կը բարձրանան Րում. երկաթուղիի գիները: Նախընթաց շարժու 168,50 քուռօնէն 176ի բարձրացած էր, այս վերջին տասնեակնոց օրուան մէջ ալ 176էն բարձրացած է 182,20 քուռօնի, ինչ որ 80ի բարձրացում մը կը ցուցնէ քանի մը շաբաթուան միջոցին մէջ:

Հարաթիւոյ սակարանի մէջ Րում. երկաթուղիի գինը գրէթէ անփոփոխ է և 152.25 և 152.50ին չուրջը կը դառնայ, իսկ Օսմ. Միացեալը 105.30 քանի մը սանդլիմ կոտրած և իջած է 105.10ի, իսկ միւս արժեթուղթերէն Պանք Օթոման 19.10 Անգլ. ոսկիէն 19.65ի, Օսմ. Միաստ 19.31էն 19.36ի ելած է: Մէրսին—Ատանա երկաթուղին 16.62 Անգլ. ոսկիէ բարձրացաւ 16.75ի ու կրկին 62ի իջաւ, Անատոլի երկաթուղի 18 ոսկիէն ելաւ 18.67ի:

Արտածութիւն

Թիֆլիսի. — Այս շարժու ծախուեցաւ 1575 հակ, զոր գնեցին Տեաըբ

էնուարսս Կնս Սըն 111 հակ Տէրի, Էնկիւրի 16—17

Ծօֆս եւ ընկ. 86 հակ նալլըխան էն. $19\frac{1}{4}$ — $20\frac{1}{4}$
 Գասապեան եղբ. 1040 հակ Եօզղատ էն. $14\frac{1}{2}$ — $19\frac{3}{4}$
 Բ. Մահնուպեան 125 հակ Թօսխա $18\frac{3}{4}$
 Կէսրոյ, 127 հակ Եօզղատ $19\frac{1}{4}$
 Կիւրպեմեան եղբ. եւ ընկ. 22 հակ Թօսխա 19
 Արեւեան եղբ. 64 հակ Ագշէհիր 18— $18\frac{1}{4}$
 Աֆիօն. — Ծախուեցաւ միայն 11 կողով, զոր գնեցին

Տեարք

Համմեք եւ Հիրձեկ, 2 կողով 2իպուք 139—140էն

Ուիթոյ եւ ընկ., 6 կողով Գարահիտար 140էն.

Ն. Վարդեան, 3 կողով Զիլէ 165էն :

Գարի. — Ծախուեցաւ 100 թօնօ Անատօլուի ապրանք
 արտածութեան, և 5000 քիլէ Պսլայ հրապարակին համար :
 Անատօլուի էքսդրային օխան կ'արժէ $31\frac{1}{2}$, Ա. տեսակը 30
 և Բ. տեսակը $29\frac{1}{2}$ փարա :

Վարսակ. — 100 թօնօ : Պարթընի տեսակին օխան
 $23\frac{1}{2}$ և Մարմարայինը 27 փարա է :

Եգիպտացորեն. — 500 թօնօ, Մարմարայի տեսակը,
 արտածութեան համար, կ'արժէ $24\frac{1}{2}$ փարա օխան, Պանտըր-
 մայինն ալ նոյն գինն է, իսկ Բուլմէլի տեսակը 23 փարա :

Թոյնակեր. — 1000 պարկ : Ռօտտագոյի տեսակը կ'արժէ
 44 և Բուլմէլիինը $39\frac{1}{2}$ փարա :

Շուշմայ. — 500 պարկ : Մերսինի տեսակը, Պսլայ հըա-
 պարակին համար, կ'արժէ $105\frac{1}{2}$ փարա և արտածութեան
 համար 100 փարա :

Քիքրե. — Ծախուեցաւ 12 պարկ գեղին Բ. $43\frac{1}{2}$, 2
 պարկ որֆիւզ 9, 35 պարկ գեղին Ա. $15\frac{1}{2}$, 21 պարկ
 ճերմակ Բ. $17\frac{1}{2}$ —19 և 71 պարկ ճերմակ, որուն 10 պարկը
 $19\frac{3}{4}$, 6 պարկը 24, 45 պարկը $23\frac{1}{4}$ և 10 պարկը $23\frac{3}{4}$:

Ճեմրի. — Գինեքը ինկած են : Կեսարիոյ տեսակին օ-
 խան կ'արժէ $8\frac{1}{2}$ — $8\frac{3}{4}$, Էնկիւրինը 8 և Զիլէինը $7\frac{3}{4}$ զրուշ :

Մորթ. — Հրապարակը հաստատ է :

Կովու չոր մորթը	կ'արժէ 9	— $9\frac{1}{2}$	դշ. օխան
Օտեսայի կովու չոր մորթը	»	13 — 14	» »
Ատիական ոչխարի աղած չոր մորթ	»	$8\frac{1}{2}$ —9	» »
Բնիկ ոչխարի թարմ մորթ	»	28 — 40	» շոյգը

Գառնուկի մորթ » 25 —26 » »
Այծի չոր մորթ » 32 —34 » »

Որսի մորթ . — Թավշանի մորթի վրայ գեռ գործ չեղաւ :
Գնորդները ընտիր տեսակներուն մինչեւ 250 դշ . կ'առաջարկեն : Թիւքի 48—50—52, և մինչեւ 55, սանտար 240էն 245, Գարահիսարի և Ագհիսարի Ա. տեսակը մինչեւ 260 դրուշ : Բօրսուգ 35—36, գունտուգ 220—225, չաքալ 21—22 դրշ .

Կ. Պոլիս 17 փետրուար

Պոլսոյ Հրապարակը Ներածուած Ապրանքներ

×

Մեքաֆա . — Գործերը ոգևորութիւն մը առին , և մեռած քսի լաւ տեսակներուն գիները վրայ դրին : 13/15 տէնիա Բ. տեսակ լաւ ապրանքին գինը՝ ոսկին 100էն , 265/269էն 280/285 դրշ .ի բարձրացաւ : Լիօնէ կեղած հեռագիրներ կը տեղեկացնեն որ Խտալիոյ և Եաքոհամայի մէջ Ամերիկայի ըրած կարեւոր գնումները աղգեցութիւն ըրին Լիօնի հըրապարակին վրայ ալ և Պրուսայի 13/15 տէնեան մինչեւ 55 ֆր .ի ելաւ քիւօն :

Քարիւղ . — Ռուսական քարիւղին գիները անցեալ երկու շաբաթուան մէջ քիչ մը վրայ գրին և մեր հրապարակին վրայ ծախուեցան հետեւեալ գիներով

	սեղակաւն		դրանգիք	
Ռուսական	Մտակ. 32	Թիւթ. 30	Մտակ. 25	Թիւթ. 23
Ամերիկեան	» —	» —	» —	» 21 ¹ / ₂
Ռումանական	» —	» 27	» 23	» 21
Ատլանդիք	» 40	» —	» —	» —

Պաթումէ տասնեւհինգ օրուան մէջ 217,000 անտուկ քարիւղ արտածուեցան Սեւ ծովու և Միջերկրականի քանի մը նաւահանգիստներու համար : Նախընթաց շաբաթուան գիներն էին cif 5,15 ֆր . իսկ անցեալ շաբաթ FOB 4,70—4,80 Կ'ըսուի թէ այս վերջին գիներէն անկում մը անյուստալի է :

Հաւկիթ . — Անցեալ երկու շաբաթուան մէջ 1132 անտուկ հաւկիթ ժամանեց Պոլսոյ հրապարակը , 100 անտուկ Ատաբազարէ , 890 անտուկ Պանտրմայէ , 56 անտուկ Իզմիտէ

Քէօթահիայէ և 86 մնտուկ զանազան տեղերէ, որոնց 991 մնտուկը Մարտիրոս արտածուեցան : Գիները հետզհետէ կ'իջնան, անցեալ շաբթու հարիւրը 33—34 ղրշ.էն իջան մինչև 24—23 ղրշ.ի :

Ընդեղին. — Պիրէնէ փոքր քանակութեամբ կանկառ եկան անցեալ շաբթու և ծախուեցան հարիւրը 60—72 ղրշ.ի : Շիրացէ ներածուած բակլաները ծախուեցան օխան 4.5—6 ղրշ.ի և բէզէլիան 8 ղրշ.ի : Աղեքսանդրիայէ 650 պարկ գգոււմ, soie արհա, քաթիման, բակլայ ժամանեցին, Ա. 4.5—5 ղրշ.ի, երկրորդը 2—2.5 ղրշ.ի : Բաթիմանին հարիւրը 100—120 ղրշ.ի և բակլան 3.5—4 ղրշ.ի օխան :

ՇԵՐԱՄԱՀՈՒՆՏԻ ԳԻՆԵՐԸ

Պոլսոյ Հրապարակին վրայ

Թէ՛ այս և թէ՛ նախորդ շաբթուան մէջ իբր 7—8000 տուփ շերամահունտ ծախուեցաւ մէկ ունկին (27 կրամ) 13 ղրշ.էն, որ շատ գոհացուցիչ գին մ'է :

ԽՈԶԱԿ ԵՒ ՄԵՏԱՔՍ

Պրուսայի մէջ

Ահաւասիկ Հանրային Պարտուց Վարչութեան Պրուսայի միգանին մէջ ծախուած խոզակի և մետաքսի քանակութիւններն ու գիները. —

Մախուեցաւ չոր ընտիր խոզակ 863 քիւօ 340 կրամ, 37—60 ղրշ.էն :

Արտածուեցաւ 3409 քիւօ ֆիւլթիւր 265—270էն :

7069 » 500 կրամ ֆանչը պաշը

7310 » 800 » քալմա տիպի 8էն

17789 քիւօ 300 կրամ

Մետաղի Հրապարակը

Պրինշ. — Սթոքին քանակութիւնը ցոյց տուող վերջին վիճակագրական ցուցակը ո՛ր և է փոփոխութիւն ցոյց չտալու համար, Լոնտոնի հրապարակը ազդուած չէ : Թէեւ գի-

ներուն վրայ փոքր անկում մը եղած է, բայց ասիկա կը վերագրուի դնորդներուն ընթացքին, որոնք կը վաժառէին Նիւ Եորքի պղինձի հրապարակին հաստատուն վիճակին ազդեցութիւնը մեղմացնել: Պէսիները Ապրիլին յանձնելի ապրանքներու գնման սկսած են: Քիլի պղինձը, անմիջապէս յանձնել, կ'արժէ 107,10 սգերլին և երեք ամիսէն յանձնելի՝ 108,17,6 սգերլին: Պոլսոյ հրապարակին վրայ օխան կ'արժէ 18½ դրշ.:

ԱՆԱԳ. — Անցած շաբթու Ծայր. Արեւելքէն մեծաքանակ վաճառք ժամանեց Լոնտոնի հրապարակը, սակայն դիները այս պատճառաւ փոփոխում չկրեցին: Ամերիկայի և Եւրոպայի հաշուոյն եղած գնումները հրապարակի վիճակին վրայ լաւ տպաւորութիւն չըրին, բայց գինները զգալի կերպով չկրցան բարձրացնել: Եւ յետոյ, Չինաստանի մէջ գործառնութիւնք սահմանափակ էին տօներու պատճառաւ: Պէսիները թէեւ վաճառք գնելու սկսան, բայց գործառնութիւնները դեռ ըստ բաւականին ընդարձակուած չեն: Տէգրոյգի անագը, անմիջապէս յանձնելի, կ'արժէ 191,15 անգլ. ոսկի և 3 ամիսէն յանձնելի՝ 190, 17, 6 Անգլ. անագին սովորական ֆիլիպինները կ'արժեն 194 և ձողերը 195 Անգլ. ոսկի: Պոլսոյ հրապարակին վրայ այս շաբթու ծախուեցաւ 20 տակառ անագ, կենդինարը 1380 դրշ.:

ՁԻՆԿ0. — Լոնտոնի մէջ քանի մը վաճառականներու կողմէ աճուրդի հանուած գլինկոյին պատճառաւ, գինները քիչ մը ինկան և այս վիճակէն օգտուելու համար կատարուած մեծամեծ գնումները դարձեալ գլինները բարձրացնելու պատճառ եղան: Գլիներն են սովորական տեսակ 26, 2, 6 և մասնաւոր տեսակ՝ 26, 8 Անգլ. ոսկի: Պոլսոյ հրապարակին վրայ կ'արժէ օխան 5 դրշ.:

ԹԻԹԵՂ. — Անգլիոյ մէջ այս ապրանքին վիճակը վերջին օրերս կարեւորութենէ զուրկ կը գտնուի: Թէ՛ Լոնտոնի և թէ՛ Լիվըրքուլի մէջ գործառնութիւնք սահմանափակ են և գլինները փոփոխութիւն մը չեն կրած: Պոլսոյ հրապարակին վրայ թիթեղին երկու սնտուկը կ'արժէ 190 դրշ.:

Մեապարակի հրապարակ

Հոնտոն 2 փարուար
Թոնո 1016 քիլո ևնգլ ոսկի

Պղինձ կոնիսի	108 1/8
Պալմանո Ժամով	108 5/8
Սնազ կանիսի	192
Կապուր »	19 3/4
Զինկո »	26 1/8
Սրծաթ ունկին	32

Բարիզ 100 քիլոն Զրանք

Պղինձ	258
Սնազ	526
Կապար	56.75
Զինկո	75

Փոխանակագրի Գիներ

	Վաճառում	Գնում
Հոնտոն	110 20/10	110
Բարիզ	22 81 1/4	22. 91 1/4
Վիեննա	21 81	21. 91
Պերլին	18 53	18. 63

Վլուդին Գին

Մեր նախընթաց շաբթուան մանիֆարտայի հրապարակի տեսութեան մէջ ըսած էինք որ Իտալական և Գերմանական բազէներն ու վրլուներն անցեալ տարուէն սուղ են, և 51 սանդիւմի տունուած վրլուին 51) սանդիւմ կը պահանջուի այս տարի, ինչպէս որ գերմանական գործարանի մը ներկայացուցիչը յաջողեցաւ այդ գինով կարեւոր ապարանք մը տունել: Մեր հրապարակին վրայ ակնգէտ կ'սպասուէր սեմ-սիսայի վրլուին գիներուն, որոնք այս շաբթու մէջ հասան և վարժեն 54 սանդիւմ:

Բաւրակ և մորթ իւարքերդի մէջ

Խնդրանք չըլլալուն հետեւանքով իւարքերդի բամբակին 6 օրան 42 զրուշի իջաւ:

Հրապարակին վրայ 2 ՈՈԻ չափ տրամադրելի սանաւրի մորթ կայ, և—) գնորդներ Օամ. սակին 103 զրէն 30—40 զրուշի կը գնեն ապրանքին տեսակին համեմատ: Այս տարի բունտուղի մորթ սակաւ է, հասը 125ի գնող կայ: Այս շաբթու Պոլլո զրկուեցաւ քանի մը հատ, և մէկ ամսուան մէջ հազիւ 500 հատ պիտի կրնայ հայթայթուիլ:

ԵԼՐՈՎԱԿԱՆ ՀՐԱՎԱՐԱԿՆԵՐ

ԲԱՄԲԱԿԻ, ԲՈՒՐԴԻ, ԴԱՂԹԱԲԵՐԴԻ

×

Բամբակ

ԼԼՎՐԲՈՒԼ

	փեթ. 28	Մարտ 1	Մարտ 2	Մարտ 4	Մարտ 5
Յուշիւ—Յուշիւ	5.66	5.66	5.66	5.66	5.66
Հոկտ.—Նոյմ.	5.55	5.55	5.55	5.38	5.38
Պատրաստ ապրանք	—	—	—	—	—
ՀԱՎՐ—ԲԱՐԻՉ					
Մայիսին յնձնլի. ֆր.	69 ¹ / ₂	70 ³ / ₈	70	70	70 ⁷ / ₈

Բուրդ

ՀԱՎՐ—ԲԱՐԻՉ					
Մայիսին յնձնլ. ֆր.	190	190	190	190	190

Գաղթաբերք

ՀԱՎՐ—ԲԱՐԻՉ					
Խաչվէ, Մայիս յնձնլ. ֆր.	40	39 ³ / ₄	40	40	40 ³ / ₄
Շ.քր., Մարտ/Ապրիլ ֆր.	26.06	26.06	26.06	25.75	26.87
Շ.քր., Յուլ/Օգոստ. ֆր.	26.93	26.93	26.93	26.50	26.75
ՀԱՄՊՈՒՐԿ					
Խաչուէ, Սեպտեմբեր	33 ¹ / ₂	33	32 ³ / ₄	33 ³ / ₄	33 ³ / ₄
Շաքար, Մայիսին	18	18.2	18.30	18.30	18.40

Պոլսոյ Նաւահանգիսը

4 Մարտէ մինչեւ Մարտ 29 (Ը. Ե.) հասած են կամ
կ'սպասուին հետեւեալ առեւտր. շոգենաւները:

ԲԱԲԱԼԱՆԻ Ֆալկոնեան Մարտ 7: ՀԻԼՏ Է ՌԻՑՈՅԻ
Ալեքո 13, Թոնո 29: ՄԷՍՍԺԸՐԻ ՄԱՐԻԹԻՄԻ Սենեկալ 6,
Պակսաւ 11: ԴԱՔԷԻ Սիրասի 5: ՏՕՅՁԷ ԼԷՎԱՆԹԷԻ Վոլս
14, Թենեսոս 15, Լեսպոս 21: ԱԻՍՏՐ. ԼՕՅՏԻ Պառոնեալ 4:
ԿԻԼՔՐԻՍԹ ՈՒՕՐԷԼՐԻ Պառչէլոնա 15: Թ. ՌԸԲԸՆԻ Անդ-
ուեոքէն 26: ՊՐԷՄԷՐ ԱԹԼԱՍԻ Հօկլանս 11: ՖԼՕՌԻՕ ՌՈՒ-
ՊԱԹԻՆՈՅԻ Քաթանիա 6:

Արտօնատէր Հ. Ս. Խ. Իիթիձեմն — Տպագր. ՆՇԱՆ Կ. ՊԷՐՊԷՐԵԱՆ

Թրումբի, Շէքքի եւ ընկ.

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ԵԱԶՄԱ ՈՒԶՈՂՆԵՐՈՒՆ

ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻՆ ԴԻՍԵՑԷՔ

ՍԹԱՄՊՈԼ ԳԱՄԱՆԹՕ ԽԱՆ Թ. 12

Եւրոպական եազմայի Թրումբի, Շէքքի եւ ընկ. համա-
լաւոր գործարանին արտադրութիւնները, որոնք ծանօթ
են արդէն Կ. Պոլսոյ գաւառներու հրապարակին, իրենց
տեսակին ազնուութեամբ, և գոյներու գեղեցկութեամբ,
այս անգամ յիշեալ գործարանին կողմանէ ԲՕԲ ԵՒ ԸՆԿ.
հսկողութեան տակ կը ծախսուին մեծաքանակ և փոքրաքանակ:

Դիմել Սթամպոլ Մահմուտ փաշա Գամանթօ խան քիւ
12. Գաւառական յանձնարարութիւնք փութով և ճշգրտ-
ութեամբ կը կատարուին, Ուղղակի Միջեկրականի եւ Սեւ ծո-
վու ճաւահանգիստները յանձնելի յանձնարարութիւնք եւս կ'ըն-
դունուին:

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ ՄԵՐ ՎԱՃԱՌԱՆԻՇԻՆ

Անոնք որ կը փափաքին իրենց կամ իրենց սիրելեաց միոյն յիշատակը յաւերժացնել, թող հաճին կարգալ սոյն ազգը. —

ԿԱՐԴԱՑԷՔ ԵՒ ՓՈՒԹԱՅԷՔ

ՓԳՏՈՒԻԼ ԱՌԻԹԷՆ

Միակ պայման. —

ՆՄԱՆՈՒԹԻԻՆ, ԳԵՂԵՑԿՈՒԹԻԻՆ

Նորոշիւն, անմրցելի զին

Եւրոպական համալսարանի նկարչատան մը միջոցաւ, գեղարուեստին պահանջած կատարելագործութեամբ եւ նորահրնար պրոթեմս, ամէն տեսակ լուսանկարներ կը մեծցունին բնականին յարեւման, թէ՛ սեւ (գաւա գալիւ) եւ թէ գունաւոր, որք մասնաւոր խնամքով պատրաստուելով, երբեք չեն տարուիր:

Հետեւեալ ցուցակի համաձայն յանձնարարութիւններ կ'ընդունուին, բաւ է փոխարժէքով միասին: Բոյսթալով զրկել մեծցուելիք ու է լուսանկար, որու մեծցումը պատկերը անմիջապէս կը զրկուի իր տիրոջ հասցէին, յանձնարարութեան թուականէն առնուողն տմիս մը վերջ:

Գունաւոր պատկերներու համար անհրաժեշտ է ճշտութեամբ նկարագրել զէմքի, աչքերու, մազի, հագուստի ելն. գոյները:

Աւելի մեծ կամ որոշեալ ծաւալով եւ կամ տուոյց որթուչի պատկերներու գիներու մասնաւոր գուցակ մը՝ ինչպէս ամէն տեսակ մանրամասն տեղեկութիւններ, փափաքողաց ձրիապէս կը տրուին:

Ասէն տեղ գործակալ կը փնտռուի

Նպաստաւոր պայմաններ

Հասցէ՝

Թագւոր Պ. Քիւրբնեան

Ընդհանուր ներկայացուցիչ

Պրուսա, Սաւաճլար փողոց թիւ 7

Մէկ գոյնով ակուանսիւրման՝

24×30 սնդիմեղր. մեծութեամբ 25 դր.: 45×30՝ 30 դր.:
40×50՝ 40 դր.: 45×60՝ 50 դր.: 60×80՝ 75 դր.:

Մէկէ աւելի բնական գոյներով ակուանսիւրման՝

24×30 սնդիմեղր մեծութեամբ 40 դր.: 45×30՝ 60 դր.:
40×50՝ 75 դր.: 45×60՝ 85 դր.: 60×80՝ 140 դր.:

Ի Ի Ն Ի Օ Ն

Ապահովագրական Հնկերութիւն

ՀԱՄԱՐ 1

Ի ԲԱՐԵՂ

1828

ՀԱՄԱՐ 2

Ի ԲԱՐԵՂ

1829

ԿՐԻՏԻԿԱԿԱՆ ԴՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Դրամագլուխ եւ Պահեստ 296 միլիոն ֆր.

1905ին զանգուած ապահովագիրն 39 » »

Մինչեւ 1905ի վերջ հասուցուած վնասը 160 » »

Ինչպէս այս բիւրեւն կ'երեւի, ընկերութեան դրամագլուխն ու պահեստի գումարն է **296 ՄԻԼԻՈՆ ՖՐ.**, որ հսկայ երաշխաւորութիւն մը կ'ընծայէ ԻՆԻՍՏԻՏԱՆԻ ապահովագրելոց:

Արեւելի համար մասնաւոր զեղչեալ սակացոյց: Նպաստաւոր պայմաններ անհամեմատ կերպով աւելի **ԿԵՐՍԶԱՆՅ** քան ուրիշ, ո՛ր եւ է ընկերութեան պայմանները:

Հնկերութեան դրամասուցն է **ՍՄՄ. ԿԱՅՍ. ՊԱՆԲԱՆ**

Թուրքիոյ եւ Արեւելի Ռեդի. Տնօրէնութիւն
Տնօրէն ՍԻՄՕՆ ԲԱՅՍԵՐԼԵԱՆ

Կենաց ճիւղին պէս **ՄԻՀՐԱՆ ՏԷՐ-ՆԵՐՍԵՍԵԱՆ**

ՍԹԱՄՊՈՒՄ, Սուլթան Համամ, Բաղըրճը Օղլու քասած

Դորձակաւորութիւնք Թուրքիոյ գլխաւոր քաղաքաց մեզ
50—11

Դարեհ Սահակեան

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ԵՍՎԼԻՈՒԹ, ՍԵՏԱԿԱՆԱԿԵՆ ԱՊՐԱՆՈՅ

Պրուսա, Թիմուր Դարու Զարդի գլուխ, Թիւ 192

Վաճառում մեծ եւ փոքր քանակութեամբ. — Անմրցելի գին
— Յանձնարարութիւնք կը կատարուին ճշտութեամբ եւ
արագութեամբ 20—15

Լ՝ՈՒՆԻՎԵՐՍՕ

L'UNIVERSO

Ապրանքներու Փոխադրութեանց Վճանգներու դէմ
ԻՏԱԼԱԿԱՆ ԱՊԱՀՈՎԱԴՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Կեդրոնատեղի՝ ՄԻԼԱՆ

Դրամագլուխ 2, 250, 000 Լիրա

ընկերութիւնը թէ՛ ծովու և թէ ցամաքի վրայ ապրանքներու փոխադրութեանց համար ապահովագրութիւններ կ'ընդունի խիստ շահաւոր պայմաններով

Արագ եւ ամբողջական հասուցում վնասներու
Ընդհ. Գործակալ եւ «Ա.Վառի»ի ֆոնդսեր
ԲԱՐՍԵԼ ԹԷՔԷՆԱՆ

Դոնաման Օղլու Խան, Կ. Պոլիս

Դեր-Գործակալներ՝ Թուրքիոյ գլխաւոր նաւահանգիստներու մէջ:

* * Գոհացուցիչ պայմաններով դեր գործակալներ կը փնտռուին այն տեղերը

ուր գործակալութիւն հաստատուած չէ տակաւին

Տեղային գործակալներ կը փնտռուին պատուաւոր ու կարող
Շահաւոր պայմաններ 50—44

ԱՐՄԵՆ Խ. ԹԵՎՐԻԶԵԱՆ

Շերամաբան — Հնգավանառ

ԽԱՐԲԵՐԴ

Կ'ուզէ՞ք առողջ, կորովի, խիստ բնորոշ ու միանգամայն
գիւրամատչելի գիններով շերամի հոռնէ մը (Պաղտատի) ձեռք
բերել, ուղղակի վերի հասցէին դիմեցէք, որ իրեն սկզբունք
ընտրած է իր արդար շահը յաճախորդաց շահուն մէջ փը-
տրոել: Բազում տարիներու գործառնութիւնները ասիկա կը
հաստատեն արդէն: Փորձեցէ՛ք ու դուք ալ պիտի համոզ-
ուիք: Յաճախորդներէն փափաքողաց շերամապահական հը-
րահանգներ ալ կը տրուին ձրիապէս: Կեղծերէն շխաբուելու
համար էթիքէթին ու չղարչ տոպրակի կնքամոմին վրայ
AHT երեք միացեալ գրերու վաճառանիւր փնտռելու է:

ՔՐԻՍՏՈՍ «پوراکن»

ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ

Մէհմէտ Փաշա Խան, Թիւ 12

ارمنیجه غزته سی

دوسعادت محمدپاشا خان نومرو ۱۲

PURAGN

Revue Arménienne

Stamboul, Mehmed Pacha Han, N. 12

ՕՍՄ. ԱՌԵԻՏՐ. ՍԵՆԵԱԿԷՆ

ԳՆԱՀԱՏՈՒԱԾ

Բ. ՇՐՋԱՆ

Թ Ի Ի 19 — 20

ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ

52 Թիւի բժնորդ. Պոլիս եւ Գաւառ 60 դր2.

» » » Արտասահման 13 ֆր.

26 Թիւի հմր. բժնորդ. կ'ընդունուի

Ծանուցումի համար՝ զեղչեալ զին

ՆՈՒԷՐՆԵՐ

52 Թիւի բաժնեգինը եւ 2 դր2. ի առաքման ծախքը կանխիկ վճարող ամէն բաժանորդ կ'ստանայ Հէրէքէի հռչակաւոր գործարանին մէջ պատրաստուած զոյգ մը ընտիր բուրդէ գուլպայ եւ մետաքսէ փողփողուն թաշկինակ մը, որոնք իրենց նըբին յօրինուածքովը տեղական ճարտարարուեստին յառաջդիմութիւնը կը հաստատեն Մէկ բաժանորդ գտնողը կ'ստանայ

էքօ տը Բառի մը 10 դր2.
երկու » » Առեւ. եւ Տնտ. Աշխ. 15 »
երեք » » Մէճէլլէ 30 »

3 Մ Ա Ր Տ 1907

Կ. ՊՈԼԻՍ

ՅԱՅԳՐ. ՆՇԱՆ Կ. ՊԵՐՊԵՐԵԱՆ

ՇԱՌԼ ՄԱՌԻ ԺԱԳԱՐ

ՄԵՏԱՔՄՆ ԻՆՁՊԷՍ ԿԸ ՀԻՒՍՆԵՆ

X

1804 թ. փետր. 2ին, ժազառ դարձաւ Լիօն, բարեխիւրական արհեստանոցներ հաստատելու համար Անգլիքէյլի ապատանաւորանին մէջ: Բայց հանդարտութեան և հանգստութեան այս ժամանակամիջոցը չատ քիչ տեւեց և նոյն տարին ժազառ վշտահար սրտով տեսաւ Լիօնի թէոհրապոլարակին վրայ այրուիլը իր մեքենային, որ իբր նմայշ դրուած էր Արհեստից Թանգարանին մէջ: Յետոյ ժազառ Լիօնի Քաղաքապետութեան հետ պայմանագրութիւն կնքեց, տարեկան փոքր վարձքի մը փոխարէն, «Իր բոլոր ժամանակն ու աշխատութիւնը նուիրելու համար Լիօն քաղաքին ծառայութեան և զայն օժտելու համար նոր ու կատարելագործեալ մեքենայով»: Նախընտն, 1806 Հոկտ. 27ին, Պերլինի մէջ ստորագրելով այս տարեկան վարձքն հաստատող հրամանագիրը, պայմանաւ որ միմիայն Ֆրանսա օգտուի մետաքսի յատուկ այդ մեքենայէն, ըսաւ. «— Ահաւասիկ մարդ մը որ քիչով դոհանալ գիտէ»: Թէեւ նոր մօտէլի վրայ շինուած հազարաւոր դործատեղաններ սկսան բանիլ, բայց մետաքսի դործաւորները, որոնց տառապագին դժնգակ աշխատութիւնը թեթեւցնել կ'ուզէր ժազառ, սկսան բուռն կերպով հալածել զայն: Օր մը Ռօնի քարափին վրայ ճանչցուելով, քիչ մնաց որ ջուր պիտի ձգուէր: Խեղճ ժազառ, տխուր և յուսաբեկ, դարձաւ Ուլէն, բանաստեղծ Թովմասի տունը, եւ անձնուէր խնամքներուն առարկայ եղաւ պոռաւս պատահի մը կողմէ, որ իր կնոջ բարեկամն էր և անկէ յանձնարարութիւն ստացած էր խնամել իր ամուսինը մեծ աղաւ մը պէս: Հո'ն էր որ, 1819ին, Պատուոյ Լէգէոնի խաչը ստացաւ: Ժազառ միշտ մերժած էր այն փայլուն պատիւները, զոր ուրիշ երկիրներ կ'առաջարկէին իրեն իր մեքենան շինող դործարաններ հաստատելու փոխարէն:

[Կը շարունակուի]

ԳՐԱՏՈՒՆ

Յովհաննէս Գրլընեան

ԳՐԱՎԱՃԱՌ - ՅԱՆՁՆԱԿԱՏԱՐ

ԳԸԼԸՃԵԱՆ Գրատունը իր գրեւական ճոխ միջերթով Մէարիֆէն արտօնուած Օսմ., Հայերէն, Ֆրանս., Անգլ. և Դերմ. դասագրքերու յանձնարարութիւններ կը կատարէ փութով, խնամով և գիւրամատչելի պայմաններով: Գրատանս սկզբունքն է յաճախորդին շահուն մէջ փնտռել իր արգար շահը: Իր գտած համակրութեան ապացոյցն է իր յաճախորդներուն հետզհետէ աճող մեծ թիւը: Փորձ մը միայն կը բաւէ համոզուելու գրատանս ճշտապահ և ուղղամիտ գործառնութեանց մասին: Հասցէ.

Իրանուն Յովհաննէս Գրլընեան, Մեծ Նոր-խան Կ, Պոլիս
40-9

ՆԵՋԱԲԵՐԱԿԱՆ

Տե՛ր. — Պատիւ ունիմ ծանուցանել ձեզ թէ քաղաքիս մէջ մանիֆաթուրայի եւ մանածի գործերէս զատ յանձնարարութեան տուն մը եւս հաստատած եմ եւ կ'գրադիմ գովախոնի վերաբերեալ ա-մէն տեսակ գործերով, ինչպէս, քրանզիթ եկած ապրանքներ մաքսէն կը հանենք, եւ ի հարկին պայմանաւոր կերպով մեր տեքսին մէջ կը պահենք կամ կը զրկենք յանձնարարեալ տեղը:

1. — Մանածի եւ ճերմակեղէնի այլ եւ այլ տեղեր սպառելիք տեսակներու մասին գաղափար մը կազմել փափաքողներու լիւրի տեղեկութիւններ կը տրուին:

2. — Ուրիշի հաշուոյն գնում եւ վաճառում:

Յուսալով որ ինչպէս ասկէց առաջ՝ նոյնպէս այսուհետեւ պիտի պատուէք զիս ձեր վստահութեամբ:

Հաճեցէք ընդունիլ, Տէր, խորին յարգանքներս:

Իզմիս 15 Յունիս 1906
10-10

ՄԻՀՐԱՆ ՊԱԳՐՃԵԱՆ

Թրումբի, Շէքքի եւ ընկ. ԵՐՈՊԱԿԱՆ ԵԱԶՄԱ ՈՒԶՈՂՆԵՐՈՒՆ ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻՆ ԴԻՄԵՑԷՔ

ՍՐԱՄՊՈՒԳԱՄԱՆԹՕ ԽԱՆ Թ. 12

Եւրոպական եազմայի Թրումբի, Շէքքի եւ ընկ. համա-
լաւոր գործարանին արտադրութիւնները, որոնք ծանօթ
են արդէն Կ. Պոլսոյ և գաւառներու հրապարակին, իրենց
տեսակին ազնուութեամբը, և գոյներու գեղեցկութեամբը,
այս անգամ յիշեալ գործարանին կողմանէ ԲՕԲ ԵՒ ԸՆԿ.
հսկողութեան տակ կը ծախուին մեծաքանակ և փոքրաքանակ:

Դիմել Սթամպուլ Մահմուտ փաշա Գամանքօ խան քիւ
12. Գաւառական յանձնարարութիւնք փութով և ճշգու-
թեամբ կը կատարուին: Ուղղակի Միջերկրականի եւ Սեւ ծո-
վու ճաւահանգիստները յանձնելի յանձնարարութիւնք եւս կ'ըն-
դունուին:

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ ՄԵՐ ՎԱՃԱՌԱՆԻՇԻՆ